

LIETUVA

NR. 65

Tik tas užsitarnauja laisvę ir gyvenimą,
kuris kasdien dėl jų kovoja.

Goethe.

DVISAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

“MŪSU LIETUVA”

GALIMA ĮSIGYTI SĂO PAULO LAIKRAŠČIŲ
KIOSKUOSE

ŠIOSE VIETOSE:

MIESTE prie pašto Avenida Săo Joăo
PRAÇA DA SÉ viduryje aikštės kioske
BOM RETIRO Rua Silva Pinto ir José
Paulino kampas
ESTAÇÃO DA LUZ prie įėjimo
ESTAÇÃO DA LUZ prie tilto
CASAS SĂO JORGE Rua Săo Caetano,
526 ir 510
MOÓCA prie autobuso 93 sust. vietos
VILA ZELINA Largo Săo José prie au-
tobuso sust. vietos.

Revista Litwana

NOSSA LITUANIA

Diretor Proprietario Responsável:
DR. JOSÉ FERREIRA CARRATO

ADRESAS:

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA:
AVENIDA ZELINA, 706 - VILA ZELINA
SĂO PAULO

KORESPONDENCIJAI:

CAIXA POSTAL 371 - SĂO PAULO

KAINA: BRAZILIOJE: METAMS CR. \$ 75,00

PUSEI METU CR. \$ 38,00

KITUOSE KRASTUOSE: DOL. \$ 5

ATSKIRO NR. KAINA: CR. \$ 3,00

Siuvykla VILNIUS

SAVININKAS JUOZAS KARPAVICIUS

VYRU IR MOTERU DRABUZIAI
SPECIALUS PATARNAVIMAS
PRIEINAMOS KAINOS

ALM. BARĂO DO RIO BRANCO, 786 S. PAULO

D Ė M E S I O

Kaikurie "M. L." skaitytojai ir ben-
dradarbiai, siųsdami korespondenci-
ją "M. L." Redakcijai ar Administra-
cijai, nesinaudoja mūsų pašto dėžu-
tė 371, bet gatvės adresu.

Norime atkreipti dėmesį, ir atei-
tyje prašome žymėti tik pašto dėžu-
tės 371 Nr., nes "M. L." Red. ir A. ribe-
se paštas adresatams nepristatomas.

VIENINTELIAI ATSTCVAI
GAFSIOJO VANDENS
L I N D O Y A

AL AUS VARYKLOS COLUMBIA S/A.

GAMINIŲ PLATINTOJAI

IRMĂOS CARRIERI LTDA.

Lindoya vanduo yra senai žinomas gėrimas, kurio puikų veikimą į žmo-
gaus sveikatą jau visi yra vienbalsiai pripažinę.
Pabandykite, įsitikinkite ir visados naudokite!

RUA DINO BUENO, 795 a 835
TELEFONES: 51-4019 e 51-2223

Caixa Postal 3967
S Ă O P A U L O

DVISAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

1950 (III m.)

São Paulo (Brasil) Birželio 24 d. (Junho)

Nr. 12 (65)

BUVUSIO LIETUVOS PREZIDENTO

DR. KAZIO GRINIAUS MIRTIS

HENRIKAS VALAVIČIUS

Dar Daugiau Rûpinkimės Jų
Išlaisvinimu!»

Šių metų birželio mėn. 5 dieną, Čikagoje J. A. V., sulaukęs 84 metų amžiaus, mirė nuo p'aučių uždegimo trečiasis Lietuvos Respublikos Prezidentas Dr. Kazys Grinius. Velionis prezidentas jau nuo savo ankstyvos jaunystės metų, būdamas Marijampolės gimnazijos mokinys, dar vos tik pasirodžius pirmajam lietuvių laikraščiui «Aušrai», pradėjo savo darbą ir kovą dėl lietuvių reikalų ir šį darbą velionis nepailsdamas tęsė per visą gyvenimą, daug sykių nukentėjęs, ištremtas ir sėdėjęs kalėjime, išgyvenęs Lietuvoje, prasidėjus paskutiniam karui, pirmąją sovietų invaziją, o taip pat ir vokiečių okupacijos meus. 1944 didžiosios mūsų tautai nelaimės metais Dr. Kazys Grinius, kaip ir daugelis mūsų tautiečių, atsidūrė ištremime - Vokietijoje. Nors gyvendamas nepaprastai sunkiose sąlygose ir būdamas jau gerai pažengusio amžiaus, Dr. Grinius visą laiką yra tvirtos dvasios ir intensyviai dirba. Būdamas tremtyje, Vokietijoje, velionis parašo savo atsiminimus. Tų atsiminimų, kurių turi būti trys tomai, pirmasis tomas yra išspausdintas 1946 metais Vokietijoje, kai velioniui sukako 80 metų amžiaus. Leisdamas šį tomą į pasaulį velionis prezidentas knygos įžangoje parašo savo «Palydėjimą», kurį užbaigia šiais žodžiais:

«Gailėkimės Lieuvių Tautos! Dar Labiau Pamilkime Lietuvos Žemele!»

Šiuos žodžius mes rašome iš didžiosios raidės kaipo velionies testamentinį palikimą viso pasaulio lietuviams, kurių širdyse rūseną ir rūsens toji Tėvynės meilė, kurios labai velionis pašventė visą savo netrumpą 84 metų amžiaus gyvenimą.

Maždaug prieš porą metų iš Vokietijos Dr. K. Grinius persikėlė į JAV-bes, kur iki paskutinių savo gyvenimo dienų dirbo ir tebesisielojo Tėvynės likimu. Būdamas JAV-bėse velionis prezidentas įteikė 1947 metais istorinės vertės dokumentą JAV-bių prezidentui Harry Truman: «Memorandumą dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės». Memorandume buvęs Lietuvos prezidentas smulkiai išdėstė JAV-bių prezidentui Lietuvos reikalą ir baisų lietuvių tautos išnaikinimo pavojų.

Turtinga ir didelė A.a. Kazio Griniaus gyvenimo veikla, ir būtų sunkiai įmanoma trumpo straipsnio rėmuose tinkamai įvertinti visus velionies nuveiktus darbus ir pagerbti jo atminimą. Dr. Grinius pirmiausia jau nuo gimnazijos ir studentavimo laikų yra kovotojas dėl Lietuvos teisių prieš caristinę valdžią. Jis yra rašytojas ir laikraštinkininkas ankstybuoju lietuvių spaudos draudimo laikų ir kartu su Dr. V. Kudirka laikraščio «Varpas» steigėjas. Dr. K. Grinius pasidaro varpininkų sąjūdžio svarbiausia a š i m i.

Laikraštis «Varpas» ir varpininkai pirmieji pradėjo reikalauti, kad Lietuva būtų pačių lietuvių valdoma; toliau «Varpas» kėlė ir reikalavo žemės reformos pravedimo klausimą, tuo būdu pasisakydamas prieš sulenkėjusius Lietuvos bajorus. Keldamas socialinės lygybės klausimą varpininkų sąjūdis kėlė demokratines idėjas. Tos idėjos buvo artimos socializmui; ant jų pagrindo vėliau išsivystė Lietuvos valstiečių liaudininkų partija, kurios vienas iš svarbiausiųjų kūrėjų kaip tik ir buvo velionis Dr. K. Grinius. Jis taipgi buvo steigėjas ir redaktorius vėliau pasirodžiusių laikraščių: «Ūkininko», «Lietuvos Ūkininko» ir «Vilniaus žinių». Dr. Grinius buvo keturių seimų narys (1920-1926), ministeris pirmininkas ir 1926 metais išrinktas Lietuvos Respublikos Prezidentu. Įvykus tų pačių metų su kariuomenės pagalba gruodžio mėn. 17 dienos perver-smui, Dr. Grinius buvo priverstas atsisakyti nuo prezidento pareigų. Naujoje santvarkoje Dr. Grinius į politiką nedaug tesikišo, atsiliepdamas tik pavojingais Lietuvai momentais, pasirašydamas po memorandumais, adresuotais prezidentui.

Savo laiką Dr. Grinius skirdavo visuomenės darbui, vadovaudamas kovos su tuberkulioze draugijai, bendradarbiaudamas «Lietuvos žiniose», «Medicinoje», dirbdamas Kauno M. Savivaldybės sveikatos skyriuj. Ypatingai daug velionis paspyrė savo pastangų ir darbo kovai prieš džiova Lietuvoje, pasiekęs šioje srityje reikšmingų rezultatų.

Velionis prezidentas iki savo senatvės metų išlaikė drąsą kovotojo dvasią už savo tautos teises, nepabūgdamas statyti ir savo laisvės pavojun. Tai ryškiausiai pavaizduoja protesto pareiškimas, kurį Dr. K. Grinius kartu su kun M. Krupavičium ir J. Aleksa 1942 metais įteikė Lietuvos generaliniam komisarui Dr. Renteln prieš vokiečių vedamą politiką Lietuvoje ir žydų šaudymus. To pareiškimo autoriai turėjo turėti drąsos tikėtis bet kokių pasekmių, nes niekam nebuvo paslaptis, kaip karui beinant vokiečių Gestapas valdė okupuotus kraštus, net ir pačią Vokietiją. Vokiečių generalinis komisaras pasitenkino nubausti visus tris ištremti į Vokietiją. Dr. Griniui, kaip senam žmogui, leido pasilikti Lietuvoje, tik pareikalavo išsikelti į kaimą. Reikia žinoti, kiek šis drąsus žygis turėjo padaryti vokiečiams įspūdis, kad jie šį kartą nepasirūžo rašto autorių iš karto pasodinti už koncentraci-

jos lagerių spygliuotų vielų.

Baigdami šį velionies paminėjimo raštą, norime duoti skaitytojams trumpus A. a. prezidento gyvenimo biografinius duomenis. Dr. Grinius, nedidelio 18 ha žemės savininko sūnus, gimė 1866 metais gruodžio mėn. 17 dieną Selemos k., Sasnavos (anuomet Gudelių l) valšč. Marijampolės apskrityje. 1887 m. baigė Marijampolės gimnaziją, o 1892 m. Maskvos universitete medicinos fakultetą. 1926 m. Kauno universitetas jam suteikė už medicinos srities darbus daktaro laipsnį honoris causa. Baigęs medicinos mokslus, Dr. Grinius tuojuo gauna laivo gydytojo vietą ir apie 9 mėnesius plaukioja Kaspijos jūroj. 1894 m. apsigyvena Marijampolėje, kaip laisvai praktikuo-jas gydytojas; vėliau persikelia į Virbalį, o paskui į K. Naumiestį, ir dar vėliau į Piltiškius. 1905 metais ištremiamas, vėliau įsikūrė Vilniuje. 1908 m. patenka į Kalvarijos kalėjimą, iš kur vėl yra ištremiamas. Dar kartą yra uždėromas į Kalvarijos kalėjimą už caro garbės įžeidimą. Dirba toliau Marijampolėje.

1914 m. prasidėjus I pasauliniam karui, išvyksta į rytus, gyvena Kalūgos gub. paskui šiaurės Kaukaze ir Kislovodske, kur raudonieji kareiviai nušauna pirmąją Dr. Griniaus žmoną Joaną. Su motina kartu tada žuvo ir 17 metų duk-tė Gražina.

1919 m. per Turkiją velionis pasiekia Prancūzijos sostinę Paryžių, kur apie pusę metų dirba Lietuvos delegacijoje. Iš Paryžiaus parvyksta į Lietuvą, kur 1920 m. yra išrenkamas į Lietuvos Steigiamąjį Seimą. Tada persikelia gyventi į Kauną, kur išgyvena iki 1944 metų vasaros, tais metais rugpiūčio mėn. 1 d. naktį pereina į Eitkūnus ir kaip karo tremtinys atsiduria Vokietijoje, iš kur, karui pasibaigus, 1947 m. sausio mėn. 8 d., išvyksta į JAV-bes.

Dr. Grinius su pirmąja žmona susilankė 4 vaiku, bet užaugo tik Kazys, gim. 1899 m. pulkininkas, gyvena JAV-bėse. 1927 m. Dr. Grinius vedė antrą žmoną Kristiną, susilaukė vieno sūnaus Liūto. JAV-bėse velionis išgyveno tris metus. Ir štai mus pasiekia liūdnoji žinia: dar vienas mūsų tautos ažuolas krito, nebesulaukęs savo tėvyinės vėl atgimstančio laisvės rytojaus, dėl kurios laisvės paaukojo visą savo gyvenimo amžiu. Mes kaupiamės mintyse prie naujai supilto kapo: tegu šio didelio lietuvių gyvenimo kelias ilgai bus daugeliui pavyzdžiu, kaip reikia mylėti savo Tėvynę.

Pfullingenas, 1950, VI. 6 d.

1950 m. birželio 4 d. eidamas 84 amžiaus metus, Chicagoje mirė buvęs Lietuvos Respublikos Prezidentas, Ministeris Pirmininkas, Steigiamojo, I-jo, II-jo bei III-jo Lietuvos Seimo narys, Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto bendradarbis, antinacinės ir antibolševikinės rezistencijos dalyvis, varpininkas Dr. Kazys Grinius.

Liūdėdami drauge su visa tauta dėl šio didžio lietuvių mirties, velionio artimiesiems reiškia gilią užuojautą

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas
ir
Vykdomoji Taryba

Nuo Didžiosios Kopos

A. Vaičiulaitis

Nuo didžiosios kopos
Tau parnešiu smėlio,
O nuo marių krašto -
Baltą akmenėlį.

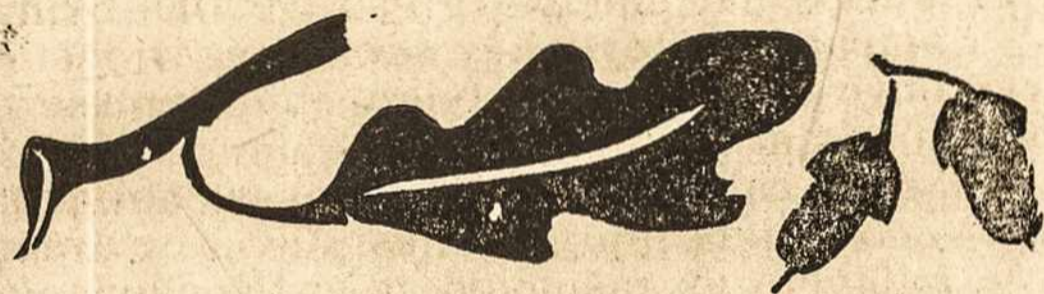
Baltą akmenėlį
Amžių amžiai plovė,
Ir didžioji kopa
Čia nuo amžių stovi.

Ten žvėjų kaimelis
Miegti užpustytas,
Ten sparnų nedrumsčia
Vakaras nė rytas.

Kai išdils mūs pėdos
Kai nuplaus jas putos,
Žalioje girelėj;
Vis čiauškęs lakštutė.

Vis kvėpės čia smėlis
Ir kvėpės pušaitės...
Kas tada išvaikščios
Šiuos klonius pašlaites.

Nulinkau prie marių
Prie vilnių ir pruslų,
Ošia, ošia vandens
Amžini ir duslūs.

Tavęs Nėra

Nelė Nakaitė

Nunoko obuoliai, jurginai žydi,
Tavęs nėra.
Krūtinėj spaudžia ilgesį tik didį -
Tavęs nėra.

Su lapais rudenio nukrito mano viltys,
Tavęs nėra.
O iš krantų jau upės pradėjo piltis -
Tavęs nėra.

Kaip atsiminimui, baltos šoka snaigės,
Tavęs nėra.
Tik neviltis, tik ilgesys, tik skausmas lydį,
Tavęs nėra.

☆

Jūsų Lauksiu

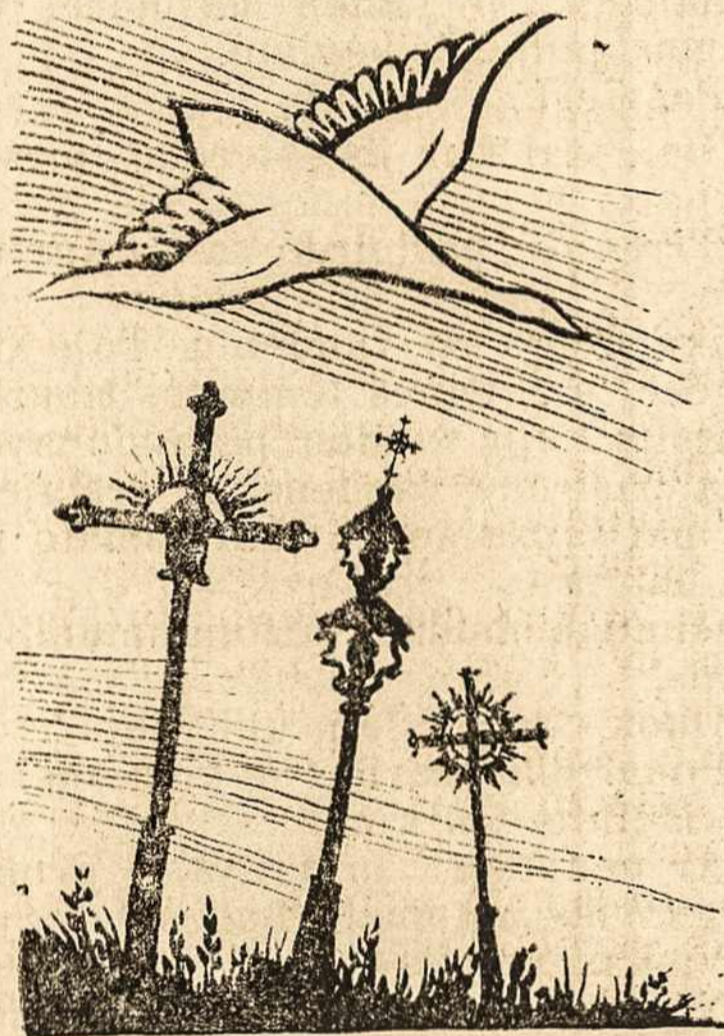
B. Rutkūnas

Ar regždės, mano žydrasparnės kregždės.
Kur jūs lekiat, tylios, grakščios, liūdnos?
Ar didžiu pulku sukilę, vėjuos
į nežinomus pasviečius skubat?

Ar per šaltas jums manasis kraštas,
ar per blandžios jums aukštosios padangės?
Kam paliekat sodus, rūtų pievas
rusčiam rudeniui, šiauriniam speigui?

Nardėt, krykštėt vasarą palangėm,
ant kraigo supotės žirgeliu -
Jums tik saulė, žydruma ir toliai,
trumpalaikės miglų krašto viešnios.

Pasilikit mano žemėj, sesės,
kaip tas pilkas dirvų vyturėlis.
Ten nerasit diemedžių darželių,
ten netrinka staklės po seklyčias.

Lėkėt - nulėkėt - palikot vieną,
savo brolių, liūdesio našlaitį -
Brisiu žiemą lyg drugys žiemkentis
ir po sniegu gyvas, žaliaplaukis.

Jūsų lauksiu. Grįžkit! Pardūzgėkit
su pavasariu į gimtą lizdą, -
Jums nutūpti plaštakas ištiesiu,
pasitiksiu kryžkelėj pasiilgęs.

☆

☆

☆

ANANAPUS

Povilas Venkūdas

Perkūno trenksmas automobiline nebūtų
(5) taip išgąsdinęs viduje sėdinčiųjų - Gurki-
no, Goldmano ir jų mergų, kaip jie išsi-
gando, pamatę į juos įremtus automatus.

— Išlipti! — nurodė į Goldmaną. — Nusi-
vilk... Greičiau! Batus, kelnes... štai šitai, —
komandavo nieko gero nežadantis balsas.

— Dabar tu! — bakstelėjęs Gurkinui pilvan
automato vamzdžiu, — lipk laukan, — nurodė
vienas iš vyrų.

— Ponai... aš... aš... nieko... leiskit, — ka-
lendamas dantimis, mėgino maldauti Gurkinas.

— Tylėk! Tu pragaro išpera! Nusirenk! Grei-
čiau... greičiau! Lipk vidun!...

— Aai! — sustenėjo Gurkinas gavęs bato
smūgį į užpakalį.

...Pliaukšt!... ir Vanka pasinėrė vandenyje.
mėgindamas gelbėtis bėgimu.

— Pašviesk, — įsakė.

— Štai, štai kur jis, — rodė pirštu laikan-
tis žiburį.

— Trrr... — pasigirdo sausa šūvių serija iš
automato.

Vanka dingo po vandeniu. Toje vietoje, kur
jis pasinėrė, elektrinės lempučių žiburio šviesoje
buvo matytis kaip vanduo paraudonavo. Vanka
dar kartą pasirodė vandens paviršiuje. Dar vie-
na tokia pat sausa serija iš automato ir su Van-
ka buvo baigta.

— Išimti čemodanus iš automobilio. Iškraty-
kit mergas!

— Duok čia portfelį, kur slepi?...

— Ponai čia svarbūs dokumentai... sąrašai,
mėgino aiškintis Gurkinas.

— Ar nenutilsi, tu žalty! — jį užrėkė vy-
ras, smogdamas automato buože jam per dantis.

— Viskas tvarkoje! —

— Nuimkit kilpą, — komandavo vienas.

Keltas atsiskyrė nuo kranto ir pradėjo slink-
ti į upės vidurį. Kada keltas priplaukė pačią
giliausią vietą, vienas iš vyrų pakėlęs kelto sker-
sinį įsakė:

— Pastumkit!

Keturi vyrai įsiremė į automobilio užpaka-
lį. Automobilis švystelėjo per vandenį paskutinį
kartą žiburiais, ir užtelėjo į putojančias Merkio
bangas.

Ilgas žaibas apšvietė piestu stojančius de-
besis ir bangomis, lyg šieno pradalgėm, pasišiau-
šusią upę.

Vyrai pasilenkę žiūrėjo, kaip kunkuliavo
ir putoją vanduo toje vietoje, kur pasinėrė auto-
mobilis.

Darbas buvo baigtas. Pavyko puikiai.

— Dabar atgal prie kranto, — įsakė balsas
tamsumoje.

Po valandėlės, vyrai nušoko į krantą. Vie-
nas jų pažiūrėjo į sargo būdelę, nuėmė nuo sie-
nos dvivamzdį medžioklinį šautuvą ir užgesinęs
žiburį pasakė:

— Čia daugiau nieko nėra!

— Einam! Ar viską paėmėt? Žiūrėkit, kad
nieko neliktų!

Ir vyrai vėl staiga, tartum paslaptingi bau-
džiamosios rankos šešėliai, dingo nakties tamsu-
moje. Griaustinis po griaustinio drebino. žemę.
Audra šėlo visu smarkumu.

— Vanką gyvą... reikėjo... Ne, negalima bu-
vo apseiti be kraujo praliejimo... Jis visus mus
pažino... ir būtų išdavęs, — galvojo Vaivara ei-
damas visų paskiausias.

☆

Barkus tą pačią dieną grįžo pavakariom
namo. Pastatęs sunkvežimį pastogėn nuėjo gulti,
nes buvo pavargęs. Rytojaus dieną prieš pietus
atėjo pas jį iš kompartijos raštinės sargas ir pra-
nešė, kad užeitų pas kompartijos apylinkės sek-
retorių Kazlovą.

Kompartijos bustinei buvo užimti apskrities
valdybos namai. Koridoriuje ir lauke buvo pil-
na žmonių. Visi jie čia suėjo ne paskaitų kla-
syti ir ne Stalino biografijos studijuoti - juos čia
atvedė viltis, kad gal pavyks išmaldauti malonės
iš visagalinčio kompartijos sekretoriaus Kozlovo.
Vieni atėjo maldauti, kad pasigailėtų tėvo, bro-
lio, vagonan pakrautų vežti Sibiran, kiti prašyti
sumažinti ar atidėti uždėtą žemės gaminių duok-
lę, už kurios neišpildymą grėsė tremtis Sibiran.

Kompartijos apylinkės sekretoriaus raštinės
durys buvo saugojamos dviejų iki dantų gink-
luotų milicininkų.

Barkus pakišęs milicininkams po nosim par-
tijos nario bilietą įėjo be eilės. Jis Kozlovą ra-
do jo kabinete už rašomojo stalo. Kozlovas kal-
bėjosi su elegantiškai apsirengusiu jaunuoliu, ku-
ris sėdėjo prieš rašomąjį stalą, odiniame fotely-
je, koją ant kojos užkėlęs ir laisvai į fotelio at-
ramą atsilošęs.

Kozlovas, pamatęs Barkų, atsistojo, pasis-
veikino ir paprašė jį atsisėsti kitam fotely šalia
stalo.

— Jus, draugas Barkus, aš pakviečiau dėl
dviejų priežasčių, — kalbėjo Kozlovas.

Dalykas toks: vakar gavau raštą, kuriame
įsakoma jums per tris dienas nuo šio rašto gavi-
mo prisistatyti pas NKVD kadru viršininką Vil-
niuje.

— Ar tai būtina? — paklausė Barkus.

— Štai įsakymas, skaitykite pats. Aš čia
nieko negaliu pakeisti... Prašau pakvituoti gavi-
mą - štai čia savo parašą ir datą padėkit, — pa-
aiškino Kozlovas.

— Na, gerai, tiek to... Įsakymas lieka įsaky-
mu ir reikia jį vykdyti — pasakė Barkus slėp-
damas popierį kišeniuje.

— Dabar norėčiau pasitarti su jumis kitu
reikalu. Draugas Agapas, — Kozlovas parodė
ranka į fotelyje sėdintį jaunuolį, — padarė man

labai svarbų pranešimą. Tas pranešimas liečia mokytoją Simienę ir jos sūnų. Draugas Agapas patyrė, kad vaikas auklėjamas priešingoje kompartijos linijai dvasioje: yra persisunkęs religiniu fanatizmu, šeimos garbinimo manija ir kitais buržuaziniais prietarais... Bet visų svarbiausia, kad jis būdamas su vaikais mokykloje užkrečia savo pavyzdžiu kitus. Tai yra neleistina ir priešinga komjaunimo auklėjimo programai.

— Simienės vaiką reikia tuč tuojau patalpinti į jaunių specizoliatorių. Ji taipgi negali čia pasilikti mokytojauti, — atsiliepė Agapas.

— Ką jūs apie tai pasakysit? Kokia jūsų nuomonė, draugas Barkus? Jūs, rodos, mokytoją Simienę gerai pažįstate? — paklausė Kozlovas.

— Aš ją pažįstu šiek tiek ir žinau, kad ji kaip mokytoja turi ilgametę praktiką ir puikiai dėsto vaikams mokykloje. O kaip ji auklėja savo vaiką, pasakyti negaliu, nes į tai neatkreipiau dėmesio, — atsakė Barkus.

— Tačiau iš draugo Agapo pranešimo matome, kad ji, nors ir gera kaip pamokų dėstytoja, bet kaip vaikų auklėtoja yra netinkama ir priešinga komunistų partijos dvasiai. Geriausiai apie tai liūdią jos pačios vaiko auklėjimo būdas — vaikas net tokių elementarinių dalykų nežino, kad už vis aukščiau statomas partijos reikalas ir meilė draugui ir mokytojui Stalinui, o ne tėvai ir šeima. — aiškino Kozlovas.

— Aš jūsų išvadų, draugas Kozlovas, neneigiu, bet nežinodamas iš esmės dalyko, patarti ką nors šiuo atveju negaliu. Palietu jums patiems spręsti šį reikalą. O be to, tai nėra mano kompetencijoje ir aš nenorėčiau kištis į svetimą pareigą, kad paskui tarp mūsų nebūtų nesuspriatimų, — pabaigė Barkus atsistodamas iš eiti.

— Dar valandėlę, tuoj užbaigsime. Vis dėl to reikia ką nors nutarti, — sulaukė Kozlovas Barku.

Tas atsisėdo.

— Tai ką jūs, draugas Agapas, nutarėt, — iš naujo paklausė Kozlovas.

Mano nuomone, motiną prijungti prie Sibiran jau paruošto transporto, o sūnų išsiųsti į komjaunimo auklėjimo spec-lagerį, — pasakė Agapas.

— Ne, šito mes kol kas su motina padaryti negalime. Vaiką tai išsiųsti būtinai reikės! — pareiškė Kozlovas.

— O motinos kodėl negalima prijungti prie transporto? — paklausė Agapas.

— Matote, jos vyras dar prieš karą yra daug nusipelnęs savo darbais požeminėje komunistų veikloje. Dabar jis būdamas užsienyje irgi nenulstamai darbuojasi mūsų labui. Būdamas Vilniuje agitpropo visuotinėje konferencijoje, pats apie jį girdėjau. Draugas Petrovas NKVD Lietuvoje vadas, nurodė jį kaip sumanaus agitpropagandisto pavyzdį. Pats skaičiau jo redaguojamą laikraštuką ir galiu su ramia sąžine pasakyti, kad mažai turime tokių žmonių, kurie būdami tokiose sunkiose komunistinės veiklos sąlygose, sugebėtų taip gudriai vesti infiltracinę propagandą. Pagal gautus iš Urugvajaus mūsų informacijų centro nurodymus taip gambiai pateikia savo laikraštėly žinias iš Tarybų Lietuvos, kad tiesiog džiaugtis reikia. Pats Petrovas pasakė: «tai yra komunistinės propagandos užsienyje sektingas pavyzdys».

— Taip, jis gali visiškai būti šimtu procentų mūsų žmogus, bet jo žmona visai kas kita,

— pastebėjo Agapas.

— Suprantu aš ir šitą reikalą. Būtų labai lengva išspręsti dalyką, jei jos vyras būtų čia, lengvai mums pasiekiamas. Tada nebūtų dvejojimų. Jei jis nors susirauktų dėl nutarimo išsiųsti jo žmoną Sibiran, tai pats atsidurtų Sibire tuo pačiu transportu su ja. O dabar palietę ją gali me prarasti tarną ir išgyti nepatogų priešą. Aš tos atsakomybės nenorėčiau pasiimti ant savo pečių, — paaikšino Kozlovas.

— Tai ką dabar darysime? — palause nervuodamasis Agapas.

— Mano nuomone apie tai reikės smulkiai raštu pranešti LTSR CK biūru ir tegul jie patys nusprendžia. Tai bus vilkas sotus ir ožka gyva, — užbaigė Kozlovas.

— Na, tai šiuo kart bus viskas? — paklausė Barkus.

— Tai šiuo kart, rodos, viskas. A, tiesa draugas Agapas, na, o kaip mokytoja Rauda? — paklausė Kozlovas.

— Prieš ją jokių įtarimų pakol kas neturiu, nors ji yra labai pasyvi, nerodo neigiamų veiksmų, bet ir teigiamų iš jos nematyti, — pasakė Agapas.

— Ją ypatingai reikia turėti dėmesyje. Jos vyras kaip liaudies priešas randasi Sibire ir žinoma, kad ji nenuėjo toli nuo jo. Gal tik moka užsimaskuoti. Reikia ją sekti atydziai, — pamokė Kozlovas Agapą atsisveikindamas.

Nors Barkus ir nudavė, kad Agapo nepažįstas, bet jis jį gerai žinojo. Apie jį kalbėjo Gurkinas išgirdamas, kad gerai suvaidinęs mokyklų inspektoriaus rolę išgavo iš vaikų, kur jų tėvai turi pasislėpę grūdų duonai. Be to, Barkus jau jį kelis kart buvo matęs.

Vieną kartą Barkui išėjus pasivaikščioti, jis ėjo sau pro šalį nedidelės pievelės, kurioje po šakota liepa pavėsiavo nedidelis būrelis vaikų ir paauglių. Tarp jų buvo jam pažįstamas mokytojos Simienės berniukas. Pasislėpęs už krūmų Barkus klausėsi vaikų kalbos.

Berniukai ką tik buvo sugrižę iš futbolo rungtynių ir dabar ginčijo tarpu savęs dėl padarytų klaidų bežaidžiant. Visi berniukai buvo įjungti pionierių sąjungon. Vidury tos pionierių grupės sėdėjo tas pats Agapas, kuris ką tik dabar darė kompartijos sekretoriui pranešimą apie mokytoją Simienę ir jos sūnų.

Sėdėdamas po liepa, atsirėmęs pečiiais į medžio kamieną klausėsi vaikų plėpėjimo ir matyt nuobodžiavo. Tačiau nudavė, kad vaikų kalba jis labai domisi.

Nelauktai Simienės berniukas pasikėlęs nuo žolės pasakė:

— Na, o dabar sudiev! Man namo eiti reikalinga.

— Palauk, pažaisim dar kartą, o paskui visi sau namo! — pasakė, tingiai ir nenoromis atsistodamas, Agapas.

— Juokauji, bra... neprikalbėsi! Kaip sugriš motina namo, ir pasigęs manęs, tada djevažin ką pagalvos, o paskui duos man pipirų.

— Baikos! Pagalvos, paieškos, na ir nereikės, šiandieną juk laisvadienis, į mokyklą eiti nereikia.

— Tai kas, kad į mokyklą eiti nereikia. Motina išėjo į kaimą aplankyti pažįstamą mokytoją ir prašė, kad aš niekur neičiau ir pasaugočiau namus. Ji tuoj sugriš.

— Tai man patinka, motina į kaimą vaikšto, o tau ir pažaisiti neleidžia!

— Kodėl neleidžia - galima! O tiktai viskam turi būti savo laikas. Pas mus su motina visuo- met taip, kad nustatyti laiku būtina turiu grįžti namo, Papietaujame ir vėl galiu išeiti iki vakaro liuosdieniais, o darbo dienomis reikia pamokas ruošti. O jei mamos nėra, tai aš ir pietus išverdu kol ji pareina.

— Tai ką, pats pietus verdi?

— A ką-gi? Mes su ja, mat, vienu du, tėvas dar man visai mažam būnant mus apleido ir išvažiavo Brazilijon. Tai kuo sugebu ir padedu motinai!

— Pas mus be tavęs partija neišeina! Motina šiandieną ir be tavęs gali apseiti!

— Koks tu, bra, nesupratingas! Iš karto matau, kad tavo tėvai tavim nekiek nesirūpino. Jei-gu, kada paklūpėtum kampe ant kelių pusvalan- di, tai kitaip užgiedotum.

— Prie ko čia klūpėjimas ant kelių kampe, nesuprantu?

— Nesupranti! O reikalas labai paprastas. Sugriš motina, neras manęs namie ir kaip grįšiu - lieps kampe paklūpėti už bausmę, kad laiku negrižau. Dabar dasiprotėjai! Aišku?

— Jei ji dar kartą išdrįstų taip padaryti - pasakyk man! Aš pranešiu pas savę komjaunime, tai jai neišeis į sveikatą! — Pasakė paraudona- vęs ir matyt susijaudinęs Agapas.

— Ką, savo motiną įskūsti? Na, bra, tu, ma- tyt, kvailaropių apsiėdei. Ji mane užaugino ir kaip tėvas mus pametė visą laiką manim rūpi- pinosi. Ant savo motinos aš liežuvauti nenoriu! — užsidegęs atsakė berniukas ir net neatsisvei- kinęs su draugais tiesiai per daržus nubėgo na- mo.

— Geras berniukas Simienės sūnus! Veik- lus vaikas, o tik labai nesusipratęs. Vis dar se- novės prietarų prisilaiko. Niekaip iš šeimyninės priespaudos išsilaisvinti nepajėgia, — pasakė vėl atsisėdamas Agapas. — Laikas jam būtų supras- ti, kad pas visus pionierius - jaunius vienas tė- vas, — tęsė toliau Agapas, — draugas ir pasau- lio išganytojas Stalinas ir viena motina - komu- nistų partija! Žinoma. Partija mus dvasiniai pa- gimdė, o šitas daugiau čia turi reikšmės už fizi- nį gimdymą, — aiškino jis berniukams toliau ir kreipdamasis į vaikus paklausė:

— O ką dar namuose baudžia tėvai?

Tyla.

— Nebijokit berniukai, sakykit! Agapas jums padės išsilaisvinti nuo tėvų priespaudos, — pri- dėjo jis.

Berniukai tylėjo.

— Ir ištikrų kokie jūs kvailiai! Ko bijo- tės? Nieko blogo su jūsų tėvais neatsitiks, o jū- sų už kiekvieną nieką nebaus daugiau. Pakvies jūsų tėvus kur reikia ir išpės, kad jų vaikų auk- lėjimu ir priežiūra rūpinasi pasaulio gimdytojas draugas Stalinas ir visų išmintingiausia komu- nistų partija ir viskas. Jie supras pagaliau, kad dabar ant jūsų teisę turi ne tėvai, bet partija ir jos mokytojas Stalinas.

Partija ir mylimiausias visų išminčių išmin- čius draugas Stalinas nei vieno iš jūsų nebaus ir kitiems bausti neleis. Supratot? — iš naujo kreipėsi į vaikus Agapas.

Vėl tylos pauza, nelauktai pertraukta vie- nuolikos metų berniuko, pasakiusio:

— Mane mama irgi dažnai muša. Kaip su- pyks, tai visą rykštę sulaužo, taip muša.

— O kaip ją vadina? — pagyvėjo Agapas.

— Agota.

— O pavardė?

— Zudeikienė.

— Kur ji dirba?

— Sovkoze.

— Kokiam?

— Vardu, «draugas Josifas Stalinas».

— Kompartijai priklauso?

— Nežinau.

— Aišku! Jeigu priklausytų partijai, tai ta- vęs, suprantama, niekuomet nemuštų! — paaški- no Agapas darydamas užrašų knygutėje koki- tai pažymėjimą.

— Nereikia mano mamytės užrašyti! Aš tik- tai taip sau pasakiau... Nerizlungai priešinosi ber- niukas.

— Nesirūpink! Jai nieko blogo nebus, o ta- ve mušti nustos.

— Aš nieko ir nebijau, bet kam?... Nerei- kėjo užrašinėti!...

— Kodėl neužrašinėti?

— Sužinos mamytė, kad aš pasiskundžiau, tai dar daugiau įkres.

— Nebijok! Neįkres! — sako Agapas, — aną kart Tamošiūnas savo vaiką irgi nubaudė diržu. Na, o tas nekvailas - dešimis metų pavasari bai- gė. Jis reiškia ir pasiskundė man. Tada Tamo- šiūną pašaukė komsorgas Timafėjus, ir matyt jam taip prigiedojo, kad Tamošiūnas iš komsor- go kabineto, kaip cviklinis burokas, raudonas iššoko.

O paskui priėjo prie savo sūnaus Igniuko, stovinčio koridoriuje ir sako: — «Atleiskit man draugas Ignai! Vis tai mano nesupratingumas ir pripratimai prie buržuazinių prietarų. Dabar aš žinau, kad aš tik fizinis tėvas, ir kad tavo, drau- gas Ignai, ateitimi ir auklėjimu rūpinasi išmin- tingiausia komunistų partija ir viso pasaulio nu- mylėtinis draugas Stalinas. Aš fiziniai, o jis tave dvasiniai pagimdė. Atleiskite draugas Ignai. Ne- žinojau! Vis tai buržuazinių prietarų galva dar prikimšta». — O tu sakai dar labiau kailį išpers. Nebijok nustos! — pasakė raminančiu tonu Aga- pas.

Agapo žodžiai labai didelį įspūdį padarė visiems berniukams.

— Ir mane užrašyk! Ir mane anadien tėvas diržu už rūkymą mušė.

— Man vakar dilginėmis motina per blauz- das sudavė, už tai, kad pas kaimyną darže mor- kas roviau, pasigirdo vaikų balsai iš visų pusių.

Ištisa eilė pavardžių pateko į Agapo užra- šų knygutę, kuris matyt triumfavo, kad jam ga- lų gale pavyko nustelbti vaikų akyse konserva- tinių tėvų autoritetą, nuteikti juos prieš šeimą ir patraukti jų simpatijas kompartijos pusėn, kuri nuo šio momento turėjo būtina naivių paauglių akyse pasirodyti aukščiausiu teisingumu; vienin- telė jų interesų gynėja prieš įsivaizduojamą tė- vų priespaudą.

Netrukus vaikai išsiskyrstė. Tada Barkus viską girdėjęs aiškiai suprato kieno įtakon pate- ko vaikai...

☆

Sekančiomis dienomis Barkus pasiteiravo apie Agapą. Pasirodo, kad jis buvo atsakingo NKVD pareigūno burloko sūnus. Nors Agapas ir negyveno tame miestely, tačiau pasirodydavo čia beveik kasdieną. (B. d.)

— **AŠ** —

KOMUNIZMUI

NEPRITARIU...

Dr. J. GINTAUTAS

ŽODŽIAIS KOMUNIZMAS NENUGALIMAS

«Aš komunizmui nepritariu», — sako šiandien ne tik tie, kurie nuo seniai su bolševizmu kovoja, bet ir tie, kurie ne taip seniai bolševizmui ir Sovietų Sąjungai simpatizavo. Tų naujų labai nedidelių atsivertėlių paskutiniaisiais metais padaugėjo todėl, kad «geležinėje uždangoje» pasidarė plyšių. Sovietų armijos atsiradimas Europos vidury, tūkstantinės ir net milijoninės masės bėglių iš Sovietų okupuotų kraštų, vokiečių karo belaisviai, Berlyno maištas, pagaliau, Sovietų Sąjungos akiplėšiška tarptautinė politika; štai tie plyšiai, kurie daug kam pasauly atvėrė Jaltaje užhipnotizuotas akis, leido šiek tiek pamatyti bolševikinę tikrovę ir padėjo suprasti komunizmo tikslus.

Ir šiandien pro minėtus plyšius ateinančių žinių pilni pasaulio laikraščiai. Juose nestinga rašinių, raginančių kovoti su bolševizmu. Jie mielai skelbia valstybės vyrų sumanymus apie ūkines, politines, karines priemones kovai su komunizmu. Tačiau visoj šioj gausioj antikomunistinėj medžiagoj aiškiai vyrauja negatyvinis, griau-namasis atžvilgis. Bolševizmas kritikuojamas, peikiamas, keliamos jo ydos, jis mėginamas griauti žodžiais ir t. t.

Tačiau komunizmas žodžiais nenugalimas ir vien tik negatyvinėmis (reakcinėmis) priemonėmis nesunaikinamas. Ūkinės, politinės, karinės priemonės gali komunizmą sukresti ir susilpninti, bet ne likviduoti. Komunizmas nebus sunaikintas nė tada, jei kada nors Vakarų galybė karinėmis priemonėmis pakeistų bolševikinę santvarką Rusijoje, nes komunizmas nėra tik ūkinė, politinė ar karinė sistema. Bolševizmo esmė glūdi pasaulyje. Materialistinėje etikoje, materialistinėje psichologijoje. Bolševikinis komunizmas — ateistinė religija. O religijos negatyvinėmis materialinėmis priemonėmis sunaikinti negalima. Todėl ir sugriovus tą socialinę, ūkinę, politinę ir karinę santvarką, kurią Rusijoje sukūrė marksistinio materializmo pasaulėžiūra ir etika, dar anaipol nebus iverkta pati marksistinio materializmo pasaulėžiūra. O kol nebus nugalėta marksistinio materializmo pasaulėžiūra ir jos etika, tol nebus pašalintas pavojus atsirasti bolševikinio komunizmo santvarkai bet kuriame krašte. Ji gali atsirasti ir Sovietų Sąjungai žlugus ir net tuose kraštuose, kurie šiandien sovietinei santvarkai labiausiai priešiški, kaip Argentina, Ispanija, Jungtinės Valstybės. Materialistinė pasaulėžiūra pilnai vykdoma Sovietų Sąjungoj, bet tos pasaulėžiūros židinių ir jai palankių nuotaikų yra visuose kraštuose. Todėl norint bolševikinį komu-

nizmą sunaikinti reikia sunaikinti jį gimdančią priežastį, reikia nugalėti marksistinio materializmo pasaulėžiūrą ir jos etiką.

Kapitalistai — komunistų talkininkai

«Aš nepritariu komunizmui», — sako šiandien kapitalistinės ūkio santvarkos šalininkai. Bet ar savo etika jie nėra komunistų talkininkai? Žodžiais kapitalistai smarkiai pasisako prieš komunizmą. Vienas kitas bankininkas, pramonininkas vieną kitą tūkstantį dolerių skiria antikomunistinei propagandai. Tačiau nereikia užmiršti, kad tas pats kapitalizmas yra komunistinės sėklos sėjėjas. Juk kas gi darbininką padaro darbo vergu? Kapitalizmo skriaudžiami ir išnaudojami darbininkai, teisybės ir atpildo siekdami, ėmė telktis į marksistinių socialistų, vėliau į komunistų eiles. Taip buvo prieš šimtą metų, taip yra šiandieną. Ir tada ir dabar kapitalistai pinigą, turta, mašinas, gaminamas prekes, tai yra daiktus, labiau vertina kaip žmogų ir jo likimą. Daiktai yra jo gyvenimo tikslas. Tiesa, teoriškai ne retas kapitalistas pripažįsta žmogui sielą (ne tik sau, bet ir darbininkui), tačiau praktiškai (o tai svarbiau, kaip teorija) dažnas kapitalistas savo fabriką, savo prekę, savo uždarbį stato pirmoj eilėj, pirmiau negu darbininką, kartais net pirmiau negu save patį. Taigi pagrinda kapitalistas ir komunistas labai nedaug teišsiskiria: abu žmogaus išganymą mato daiktinėse gėrybėse, ūkinėje gerovėje. Ir kapitalizmui ir komunizmui žmogus tėra priemonė ūkinei pažangai ir gerovei.

Ar maža kapitalistų Amerikoje, Afrikoje, Azijoje, kurie dar ir šiandien su darbininkais elgiasi, kaip su vergais? Ar maža pasauly fabrikantų, bankininkų, prekybininkų, kurie mielai pavėrstų darbininką vergu, jei tik nebijotų įstatymo ir dirbančiųjų streiko? Ar daug rasis įmoni-ninkų, kurie labiau būtų susirūpinę savo darbininkais, kaip savo mašinomis ir prekėmis? Bet juk visai panašiai žmogus vertinamas ir bolševikinėje santvarkoje, kuri yra ne kas kita, kaip valstybinis kapitalizmas. Ir Sovietų Sąjungoje dešimtys milijonų darbo vergų kankinami stovyklose, dešimtys milijonų vadinamųjų laisvų darbininkų tiek tevertinami, kiek jie tinka mašinoms aptarnauti arba kitam kokiam darbui.

Kapitalistų elgesio su žmonėmis panašumas į komunistų elgesį, yra tarpininkavimas komunizmui.

Talkina komunizmui ir tie, kurie kapitalizma laiko teisinga santvarka. Talkina komunizmui ir tie darbininkai, kurie sau gyvenimo tikslu pasistato įgyti namus, pinigų, įmonę, daiktą aukščiau statydami kaip žmogų. Jie praktiškai pasiduoda tam materializmui, kuris išugdo kapitalizmą ir komunizmą.

Socialistai, materialistai, ateistai
komunizmo tarnyboje

Tačiau komunistai pasauly turi žymiai daugiau talkininkų, ne tik kapitalistus ir kapitalistinių nuotaikų žmones. Čia pirmiausia jiems talkina marksistiniai socialistai, taip sakant, tiesioginiai bolševikų tėveliai. Marksistinis socializmas nuo komunizmo nesiskiria savo pagrindais, bet tik savo taktika, nesiskiria savo credo, o tik savo apeigomis. Jų artimai principinei giminystei

ir praktiškai bičiulystei pavaizduoti galime priminti, kad dar labai netolimi laikai, kad vakarų Europos marksistiniai socialistai sutikdavo dalyvauti demokratinėje krašto vyriausybėje tik tuo atveju, jei joje dalyvaus komunistai. Ogi Italijoje dar ir dabar marksistiniai socialistai tebelaiško bendrą frontą su komunistais ir dirba tam pačiam "rojui" sukurti, kuriam Rusijos komunistai jau yra paaukoję milijonus nekaltų žmonių gyvybių.

Talkina komunizmui visi marksizmo teoretikai. Bolševizmui jie tuo naudingi, kad teoriškai žmogų nuvertina, pastatydami jį lygiomis su gyvuliu. Jie tai atlieka iš mokyklų katedrų ir spaudoje skelbdami, kad pasauly viskas yra tik medžiaga, kad žmogus tik gyvas medžiagos gniužulas. Pagal šias pažiūras komunistams belieka tą pažangų gyvulį, kuris vadinamas žmogum, taip patvarkyti, kaip tvarkosi bitės ar skruzdės, arba kaip aviganis piemu su šunimis tvarko avių kaimenę.

Dar daugiau komunizmui talkina karingieji ateistai. Skelbdami, kad nėra Dievo ir amžinojo gyvenimo, jie žmogų nuvertina ir pastumia į aklą tamsą, kurioj besiblaškydamas žmogus lengvai pakliūna į komunizmo srovę, tikėdamas, kad ji išneš jį iš šviesą ir išsigelbėjimą. Kad buržuazinis ateizmas talkina komunizmui, tatau liūdijs ir mūsų lietuviškoji patirtis. Lietuvą okupavę bolševikai iš visų nepriklausomos Lietuvos laikraščių paliko tik ateistinius: «Kultūrą» ir «Laisvąją Mintį», Dr. Jono Šliupo organą.

Liberalai ruošia komunizmui kelią

Netiesiog talkina komunizmui įvairūs liberalai. Vieni jų tai daro skelbdami ir vykdydami ūkinį liberalizmą, kuris reiškiasi kapitalizmo forma. Antri skelbdami ir vykdydami moralinį liberalizmą, kuris pakerta žmonių dorovę, griauja šeimos moralinį tvirtumą ir visuomenę pastumia į moralinį palaidumą. Visa tai bolševizmui ne mažiau naudinga, kaip ūkinis ir socialinis chaosas. Treti liberalai, karingai nusiteikę prieš religiją, ypatingai prieš katalikų bažnyčią, stiprina ir ugdo ateizmą. Ketvirtieji (dažniausiai įvairūs rašytojai ir kiti meno žmonės), brangindami savo laisvę kaip nelygstamą vertybę, nesirūpdami aiškiai pasisakyti už bet kokią pozityvią pasaulėžiūrą ir juo labiau religiją, savo mintimis ir raštais apkrečia visuomenę skepticizmu ir nihilizmu. O tokioj apatiškoj ir chaotiškoj visuomenėje net negausiems komunistams patogų savo planus vykdyti, nes jiems svarbu, kad niekas su jais nekovotų idejiškai ir moraliai. Todėl įvairios spalvos liberalai labai daug padeda paruošti kelią komunizmui, kuris atėjęs bet kokią laisvę palaidoja.

Nekrikščioniškų krikščionių vaidmuo

Būtume nenuoširdūs nutylėdami nekrikščioniškų krikščionių vaidmenį komunizmui. Būtų klaida manyti, kad komunizmui nepadeda katalikai ir bendrai krikščionys, kurie kartais net garsiau už kitus pasako: «Aš nepritariu komunizmui ir su juo kovu». Tik šitaip besigarsina kovotojai talkina bolševikams kitu būdu nei marksistai, ateistai, liberalai. Jie talkina tuo, kad nevykdo krikščioniškosios dorovės reikalavimų, kad išduoda Kristų ir jo mokslą, kad savo gy-

venimu ir darbais nėra krikščionys, kad pasiduoda liberalistiniam skepticizmui, buržuazinių smagumų ir turto medžiojimui, kad sukietėja savanaudiškume ir užsimiršta artimo meilę.

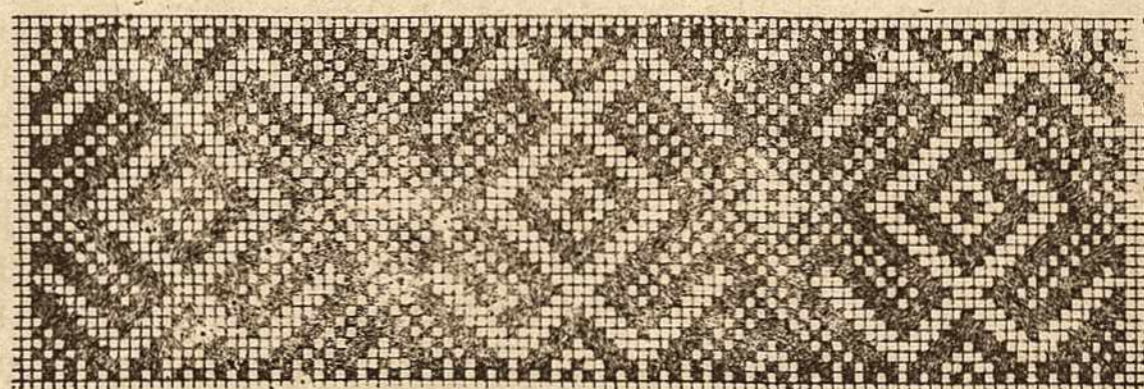
Ginklas, galingesnis už atominę bombą

Jei komunizmas turi tiek tiesioginių ir netiesioginių talkininkų visame pasaulyje, visuose sluoksniuose, visose profesijose, tad ar bereikia kartoti, kad Sovietų Sąjungos sužlugdymas dar nebus komunizmo sužlugdymas. Gali būti kaip tik tai tie, kurie karingiausiai nusiteikę prieš Sovietų Sąjungą, savo išpažįstamais principais ar savo gyvenimo praktika yra tikri komunizmo talkininkai savoje aplinkoje, savame krašte.

Norint komunizmą nugalėti, reikia pirmiausia kovoti dvasiniais ginklais. Keikia kovoti su materializmu bei ateizmu ir jų morale. Reikia kovoti su socialinėmis neteisybėmis ir skriaudomis. Reikia kovoti su tomis sąlygomis, su tais veiksniais, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai tarnauja komunizmui. Reikia vykdyti gyvenime tuos principus, kurie priešingi komunizmui.

Kiekvienam blaiviai galvojančiam aišku, kad geriausi vaistai, geriausia kovos priemonė prieš bolševizmą yra krikščionybė, ne žodžio, bet gyvenimo, pavyzdžio krikščionybė. Krikščionybė nėra naudos religija. Krikščionybę vykdyti reikia ne dėl naudos, bet dėl to, kad ji turi nelygstamą vertę, dėl to, kad ją vykdyti dangaus karalystės vardu Dievo palaima nusileidžia žemėn. Kai tarnaujam Dievo teisybei, tai savaime išgyja socialinės žaizdos ir nyksta socialinių pabaisų galybė. Jei tie milijonai žmonių, kurie nešioja krikščionies vardą, ištikimai vykdytų krikščionybę, būkime tikri, niekas apie komunizmą ir žinot nežinotų. Krikščionybė prieš komunizmą daug galingesnis ginklas nei atominė bomba. Daug kas šita krikščionybės jėga tiki, bet dažnas linkęs krikščionybės vykdymą, krikščioniškosios meilės ir aukos darbus ir žygius palikti kitiems, ne sau prisiimti. Kiek daug krikščionių šiandieną «dėl trupinio aukso, gardaus valgio šaukšto» išduoda krikščionybę tiek asmens tiek visuomenės gyvenime. Dėl to komunistinės bacilos ir plinta visur, plinta neįjuntamai net mūsų pačių tarpe. Dėl to ir kova su komunizmu tokia nevaisinga.

Kas tad veikti: Ar laukti šv. Pranciškų prisikeliant, tuo tarpu geriausiajam ginklui prieš komunizmą leidžiant rūdyti. Ar laukti, kad vis kylanti bolševizmo banga galutinai paskandintų nuo Kristaus nusigrįžusį pasaulį, abejingai stebint, kaip slaptieji komunistų talkininkai apginkluos Sovietų Sąjungą įmantriausiais ginklais. Ar pasiryžti ir tapti tokiais, kaid šv. Pranciškus? O jeigu krykščionys taip pasiryžtų! Jei bent dešimtoji dalis krikščionių pasiryžtų savo pavyzdžiu krikščionybę liūdyti, dėl jos aukotis, prireikus nesigailinti ir savo gyvybės.

URANIJAUS KASYKLOS RYTU VOKIETIJOJE

Vakarų Vokietijos socialdemokratų partija išleido memorandumą apie padėtį Vokietijos sovietinės kasyklose. Faktai, išdėstyti per 85 pusl. yra kaltinimas sovietams, kurie vien tik Vokietijos sovietinėje zonoje kalina 150.000 vokiečių vergų sąlygomis. Čia duodame to memorandumo ištraukas.

Dar prieš rusų atominės bombos sproginimą Urale, Silezijos rūdos kasyklose krito pirmosios - netiesioginės - šitos bombos aukos. Neįsivaizduojamai primityviais įrankiais, nelyginant žilos senovės vergai, - prievarta sugaudyti vokiečių darbininkai krisosi į žemę, ieškodami uranijaus, brangiausios rūdos mūsų dienomis. Masės užgriuvusių, užmuštų, prigėrusių, sudegusių vergų - štai padariniai sistemos, kuriai žmogus yra niekis, o rūda - viskas. Vargiai bet kurioj «kapitalistinėj» šaly rasim kasyklas, kuriuose būtų taip maža, tikriau sakant visai nebūtų, saugumo priemonių, kaip Vokietijos sovietinėje zonoje Aue kasyklose. Kad gaunamas tose kasyklose uranijaus kiekis yra juokingai mažas, palyginus su žmonių aukomis, - tai sovietams mažiausiai apėina. Ir nenuostabu: rusų Bismuto bendrovė dirėtyvas gauna tiesiog iš Maskvos ir, nesivaržydama nei su priemonėmis, nei su pinigais, vykdo savo baisųjį uždavinį Silezijos kalnuose.

1945 m. vėlyvą vasarą rusai suėmė vieną gydytoją garsiajam Oberschlema kurorte, kuris buvo žinomas savo radiuminiais šaltiniais.

— Ką jūs žinote apie uranijaus reiškinius? — porą mėnesių tardė gydytoją Maskvoje, iki galų gale, paskyrė jį kasyklų statybos vedėju (gydytoją?!), atgabeno atgal Vokietijon. 1946 m. grasidėjo grėžimai. Kurortu buvo leista naudotis tik rusų karininkams ir tai neilgai; nemokšiški sprogdinimai užgriovė gydomųjų versmių gysias. Pasaulį pagarsėjęs kurortas virto kalnų kaimeliu.

Vokiečių Centrinio Statistikos Biuro pranešimu 1948 m. uranijaus kasyklose dirbo apie 80.000 žmonių. O šiandien dirba dvigubai tiek - 160.000 vergų 150 šachtų. Kad niekas nepabėgtų ir kad apie tikrąją kasyklų padėtį nesužinotų, kam nereikia, visa kasyklų sritis aklina atskirta nuo likusio pasaulio. Maždaug 5000 vyrų specialus NKVD dalinys, kurio Nr. 27304B, rūpinasi šitąja izoliacija. Kad nesusigyventų su darbininkais, NKVD pareigūnai dažnai keičiami, kiekviena šachta saugo 2 enkavedistai, o šachtos apverttos 2 metrų aukščio spygliuotos vielos tvora. Kampuose pastatyti sargybos bokštai su kulkosvaidžiais. Įėjimas į šachtą atidaromas tik darba pradėdant ir jį baigus. Greta NKVD uranijaus sritį saugo kariuomenės dalinys, ginkluotas net sunkiaisiais «Stalino tankais».

Darbininkams atimti asmens dokumentai, išduoti specialūs šachtų pažymėjimai rusų kalba. Tatai apsunkina pabėgimą. Rusams būdinga šnipų ir sabotazo baimė. Todėl kiekvienas nelaimingas atsitikimas, kiekvienas mašinos sugedimas ar lyno trūkimas jų nuomone yra sabotazo reiškinys. Tokiu atveju neišvengiamas «atpirkimo ožys». Darbininkai jau nesistebi, kai po kiekvienos nelaimės keli žmonės dingsta be žinios. «Von

Feindfahrt nicht zurückgekehrt» - jie lakoniškai nusprendžia... Spėjama, kad tie be žinios dingusieji perkeliama panašiams darbams į SS.

Potvarkis, pagal kurį verbuojami kasykloms per «arbeitsamtus» darbininkai, yra eilinis sovietinis farsas. Ligotas 50 metų senis, kuris jį žiūrinčiam gydytojui sako, jog gydytojui turi būti aišku, kiek jis «tinkamas» kasyklų darbui, išgirsta tokį paaiškinimą: «O ką jūs darytumėt mano vietoje? Turių griežtą įsakymą tiek ir tiek darbininkų kiekvieną dieną priimti. Neišpildęs «normos», būsiu apkaltintas sabotazu».

Apie 30% kasyklose dirbančiųjų sudaro moterys, kurios tarp 18 ir 45 metų beveik iki vienos buvo surinktos iš apylinkių. Kiek jos kenčia nuo rusų karių agresijos, sunku įsivaizduoti. Daugumas jų nėščios, bet tik 6 savaitės prieš gimdymą paleidžiamos iš kasyklų atostogų. Naujagimiai tuoj pat atiduodami į grieglaudas, kad motinos vėl galėtų dirbti.

Grūste prigrūstose patalpose moralinė aplinka biauriausia. Žmonės tiek atbukę, kad visai nereaguoja, kad visų akivaizdoj kaiminystėje santykiuojama. Moralei atbukinti rusai tyčia duoda daug degtinės. O kasyklų rusiškos direkcijos atstovas nekartą yra pasakęs: «Aue yra Rusijos gabalėlis, ir aš jus išauklėsiu taip, kaip Rusijoje įprasta».

Kelias iš stovyklos į kasyklas ir atgal su valgyimo pertraukom trunka neretai 16 valandų. Zwickau mieste tūkstančiai darbininkų sugrūsti buv. kareivinėse, kurie darba pradeda 6 val. turi keltis 2 val. kelionė trunka 2-3 val. Nors darbas pradėdamas 6 val. bet jau 5 val. reikalaujama būti vietoje. Nuo 6 iki 14 val. dirbama be pertraukos. Po darbo numatytas šiltas valgis, bet dėl netvarkos to valgio kartais reikia laukti kelias valandas...

Dažniausias susirgimas plaučių džiova ir apsinuodijimas. Susirgimus didina vandentiekio trūkumas ir sausas grėžimas. Be to šachtose nėra jokio nusausinimo ir veik visos 8 val. darbininkai iki kelių mirksta vandenyje. Nelaimingi atsitikimai - kasdieninis reiškinys. 1949 m. gegužės mėn. įgriuvo šachta po Filz'o prūdu palaidodama 180 darbininkų. Ir ta nelaimė buvo pagal «tradiciją» priskirta sabotazui, nors yra faktas, kad šachta buvo tik 8 metrai po prūdu.

Į šachtas leidžiamas primityviausiu būdu - kopečiom 70-150 m. gilumon. Jei kopečių viršų darbininkui išsprūsta įrankis, tai iš tokio aukščio krisdamas neretai užmuša ar sužeidžia jau esančius apačioj. Po 1949. 9. 11. nelaimės, pareikalavusios 27 aukų, darbininkai buvo priversti pasirašyti, kad tylės... Viena didžiausių katastrofų atsitiko 1949 m, rugpiūčio 23 d. Tada žuvo keli šimtai darbininkų.

Mažiems

KIŠKIS IR DOMIJONAS

Bėgo kiškis per dirvoną,
susitiko Domijoną.

Domijonas tikras vyras -
kaip dvi pupos ir pipiras.

Domas kiškio nusigando
o kiškėlis kalbint bando:

Būtum medis, bet be lapų,
būtum žvirblis, bet be snapo.

Nei tu šeškas, nei tu špokas,
kai pažiūri, tikras juokas!

Ir dvi kojos, ir dvi rankos.
Ir dvi ausys, tik per menkos.

Kam jos tokios reikalingos,
kam jos gali būt naudingos?

Kam tos ausys? - kad girdėčiau,
kam dvi akys? - kad matyčiau,
kam dvi rankos? - kad paėmęs
knygeles gražiai skaityčiau.

I MOKYKLĄ

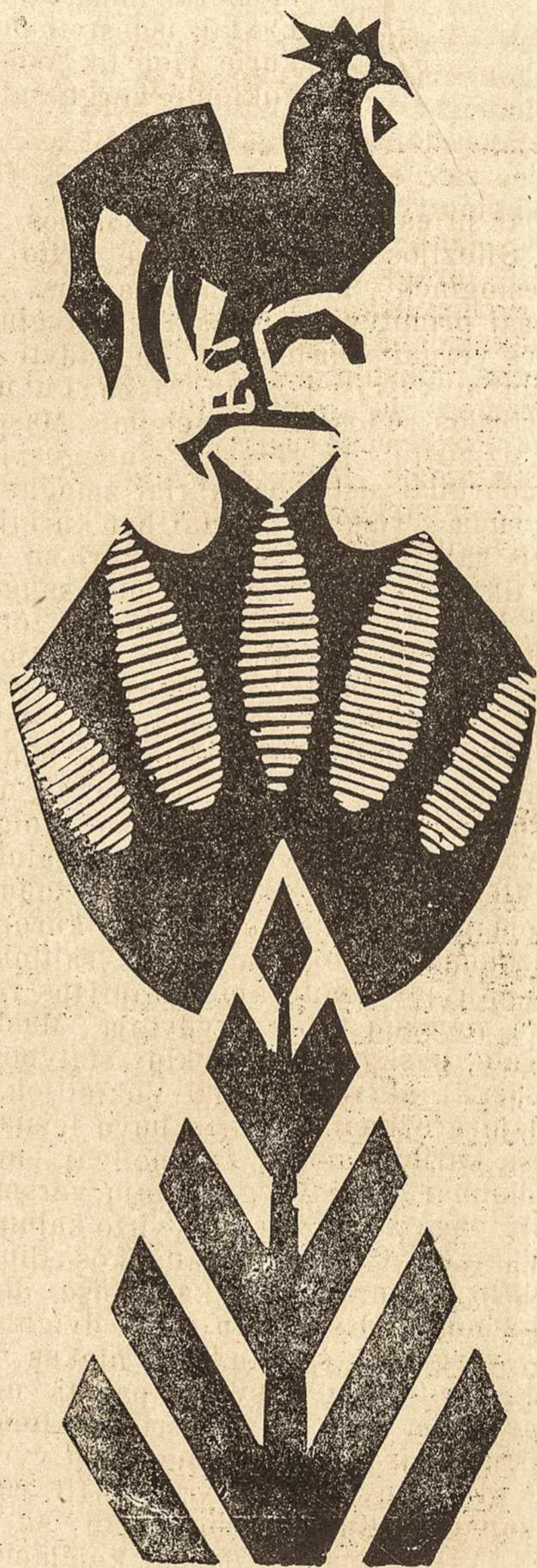
I miestelį
šis kelelis,
i mokyklą
šis bernelis.

Gaudžia beržas
svyrunėlis.
Skaito knygą
bernužėlis.

Senutės Vargai

Turėjo senutė
tik dvi višteles,
joms bėrė grūdelių
visas dieneles.

Padėjo vištelės
jai du kiaušiniu,
tai džiaugė senutė
su savo seniu.

Suprašė senutė
i puotą svečius
ir prašo už stalo
vaišintis pačius.

Kiek buvo senutei
vargų ir bėdų,
svečių buvo šimtas,
kiaušinių - tik du.

VISA ME PASAULYJE

Atkelta iš 16 pusl.)

Gražina Pauliukonytė

lagerius. Antru kart sugrižę rusai genocidą tęsia ir dabar. be paliavos.

Lizejaus Coração de Jesus talpioje salėje susirinko visa latvių kolonija ir daug svečių, brazilų, lietuvių, estų ir kitų tautų. Ta proga A. Janaitis paskaitė portugališkai išsamų referatą, atvaizduodamas baltų tautų istoriją, tūkstantmetę teisę į savo žemes, jų civilizaciją ir kultūrą. Po to sekė paskutiniojo dešimtmečio liūdnujų įvykių apžvalga ir tarybinių rusų brutalus kruvinas siautėjimas Pabaltijy. Tarptautiniai patikrintais statistikos duomenimis išryškino mūsų trims tautoms padarytus kraujo ir gyvybių nuostolius ir visuotinį tuose kraštuose vedama tautinės kultūros naikinimą.

Daugelio akyse pasirodė ašaros.

Po referato sekė meninė programos dalis. Latvių mišrus choras, diriguojamas Janio Bokumo padainavo keletą latviškų dainų, nustebindamas klausytojus švari skambėjimu ir aukšta meniško išpyldymo kokybe. Tos dainos, prisiminus kas dabar darosi nelaimingame Pabaltijy tarybų vergijoje, ypatingai pabrėžė kaip džiaugsmingai skamba tautos širdies aidai po laisvės dangum ir kokia baisi nelaimė tos laisvės netekti!

Solo dainavo baritonas Aleksandras Glinskis, o jam akompanavo bei skambino solo pianistas Oiegs Kuznecovs. Artistė Meta Kristapsone - Laipniecė deklamavo parinktą latvių poeziją.

Džiugu buvo, kad latviai ši kartą puikiai atstovavo visą Pabaltijy ir broliškai sujungė visų mūsų skaudžią nelaimę. Išverkė ją ir išdainavo visam pasauliui akivaizdoje rinktinės S. Paulo publikos. S. Paulo didesnieji dienraščiai portugalų kalba paminėjo šį parengimą, ir plačiai priminė Tarybinės Rusijos nusikaltimus - genocido vykdymą pavergtose tautose. Pasaulis apie tai jau girdi - tikėkime jog išgirs ir Dievas!

sukako šių metų birželio mėn. 13 d. šešiolika metų. Ji mokosi Rio de Janeiro mieste Dom Pedro II Ginasio trečioje klasėje. Panelė Gražina yra «M. L.» uoli skaitytoja; mes jai linkime daug laimės ir gero pasisekimo gimtadienio dienos proga.

Gražinos tėvelis yra daildydė ir dirba Rio mieste ir gyvena São Cristóvão, Rua Mineira, 47.

Birželio mėn. 18 d. mirė Izidorius Dzimidas, gimęs Obeliuose 1890 m. birželio mėn. 5 d.

Paliko žmona Elizabieta ir sūnūs Vladas ir Albertas.

Gedulingos pamaldos už veilionį bus birželio mėn. 26 d. 7 val. V. Zelinės bažnyčioje.

Birželio mėn. 13 d. JAV sekretorius savo kalboje pasakytoje Dallas'e pareiškė, kad «totalinė diplomatija» su Sovietų Sąjungą nebus pakeičiama į taikingumo politiką. Tos nuomonės laikosi ir kiti Amerikos sostinės diplomatai.

Valstybės sekretorius visiškai aiškioje formoje apgynė totalinę diplomatiją, ir pabrėžė, kad su Tarybų Sąjunga negalima pradėti jokių derybų, kol ši tęs savo dabartinę laikyseną.

Politiniai stebėtojai šiuose Amerikos sekretoriaus pareiškimuose mato patvirtinimą, kad Trugve Lie misija į Maskvą ne

pavyko. Todėl yra reikalinga parodyti Vakarų bloko jėgas.

La Paz: Perų valstybėje įvyko vidaus revoliucija. Sukilėliai norėjo nuversti Limos karinę vyriausybę ir užėmė Arequipos miestą. Pagal vyriausybės pranešimą tvarka atstatyta.

Aliaska: Pranešama, kad amerikonių karinis transporto lėktuvas C-47 du kartus nusileido ant šiaurės poliaus. Lėktuvas turėjo važiuoklėje ratus ir slides.

Budapeštas: Raudonoji Ungarijos vyriausybė išleido atsisaukimą, kviečiantį visus po karo iš Ungarijos ištremtus vokiečius vėl sugrižti atgal. Jiems garantuojama, jog teisią atžvilgiu jie bus sulyginti su dabartiniais Ungarijos piliečiais.

Pietų Afrikos Unijos ministris pirmininkas Malan pranešė savo vyriausybės nusiteikimą vėl akredituoti prie Ispanijos vyriausybės diplomatinį atstovą.

Washington: Artimiansių 30 dienų bėgyje Amerika pasiųs Vakarų Europai 100.000 tonų įvairių ginklų ir karo medžiagos. Medžiaga siunčiama jau dabar, kad ateityje išvengus laiko sugaišimo, jeigu rusai pasijudintų.

Jau išplaukė virš 20 laivų su naujaisiais ginklais, ypatingai su prieštankinėmis patrankomis, kuriomis būtų galima atlaikyti šarvuotų dalinių puolimai.

Sekanti mėnesį numatyta pasiųsti dar 170.000 tonų, kuriems nuplukdyti jau pasamdyta 60 laivų. Ginklai siunčiami Atlanto pakta pasirašiusioms valstybėms.

**Skaitykime,
Mūsų
Lietuva!**

Lietuviai BRAZILIJOJE

Rašo: Ed. Girčis

PO BRAZILIJOS

D Ž I U N G L E S

Trys amerikiečiai inžinieriai: Thomas Lew Cook, Bill Brenard, Charles Hammond, trys inžinieriai brazilai: Paulo Poreira de Silva, Teago Lope Cansado, Geraldo Romano ir aš (tautietis Ed. Girčis - Red.), kaipo technikai ieškodami geresnės žemės dėl coco babaču ir carnauba, per 52 dienas keliavome 13.129 kilometrus aplankydami visas šiaurės Brazilijos valstybes. 1045 kilometrai nuo Rio, Pirapora miestelyje jau yra pastatyta babaču perdirbimo fabrikas. Iš babaču jie gamina sintetinį gazoliną, dervas, eterinį aliejų ir anglies koksą (Coque). Aliejus bus naudojamas lėktuvams, o anglis liejykloms, nes ši anglis turi didesnę šilmingumą kaip iškastoji. Bandytus aš pats mačiau.

Pirapora: Čia gyvena Zosė Kavaliauskaitė kilus iš Žemaitijos. Ji į Braziliją atvyko su tėvais prieš 23 metus būdama 8 metų. Josios tėvas 12 metų čia tarnavo buchalteriu «Cia de Navegação do Rio São Francisco». Mirė 1943 metais. Zosė Kavaliauskaitė, ištekėjusi už turtingo fazendieriaus Costantin V. Silva, ir turi dukrą 9 metų ir 7 metų sūnų.

Rio de Janeiro: Feliksas Kubilius išvyko į Thopolį, Ottoni, M. Gerais sutvarkyti vedybų dokumentų, pas sužadėtinę stambaus fazendieriaus dukrą.

Iš Vokietijos, pas savo vyrą jau gyvenantį Rio trys metai, atvyko E. Kumpienė.

Prieš keletą savaitių iš DP stovyklos Vokietijoje atvyko tautietis fotografas Simavičius, kuris gavo darbą filmų studijoje. Apsigyveno rua Goethe 2 A. Botafogo, Rio de Janeiro.

Gegužės mėn. 28 d. visa Rio lietuvių kolonija suplaukė pas Igną Dubauską paminėti p. Anelijos Dubauskienės vardo dieną ir 43 metų amžiaus jubiliejų. Buvo gražiai pasivaišinta ir pasilinksmita.

Buvęs sunkaus svorio boksininkas Antanas Mankauskas, 1938 m. gegužės mėn. 17 d. Parque Paropiliajoje Rio Grande do Sul box čempijono Negrão nugalėtojas, atvyko į Rio ir dirba Niteroy. Hospital dos Tuberculosos. Toje ligoninėje dirba taipgi ir Juozas Kalinauskas.

Kostas Burokevičius, gyv. Man garatiba 79 km. nuo Rio, verčiasi žvejyba. Žvejoja prie Man garatibos, jūros pakraščiuose. Žuvis parduoda kooperatyvan.

Alfonsas Griškevičius, gyv. Ilha Sapocaiá, Est. do Rio, dirba Loyd Brazileiro staliaus darba.

Juozas Skopas, gyv. 239 km. nuo Rio prie geležinkelio Leopoldina Railway linijos, kerta cukrines nendres «Boa Vista Campos» fazendoje.

Inž. Mošinskis pasirašė sutartį išimti anglų laivą «Magdalena», kuris praeitais metais nuskeno prie Guanabaros.

Baia: Antanas Bužinskas dirba žibalo vamzdžių Candeia Itaparim (Est. da Baia) linijos pravedime. Čia dirba 1160 darbininkų. Itaparime bus įrengta rafinarija, kur dirbs apie 3000 darbininkų ir, pagal apskaičiavimą, bus galima rafinuoti į dieną 2000 statinių gazolino.

Paracatū: Iš Pirapora upe S. Francisco motoriniu laiveliu atkeliavome į dvarą «Brazil land Cattle Farm», kuriame yra iš-

teigtas raguočių ūkis. Čia susipažinau su, prieš 17 metų į Braziliją atkeliavusiu, dusetiškiu Stasiu Uzbiku. Miškingoje Piracatū apylinkėje daug yra onų, o S. Francisco upėje krokodilų (jacare). Uzbikas minėjo fazendoje gyvena jau 10 metų. Jo vienintelis darbas šaudyti onas puolančias galvijus. Toji vieta randasi 1564 km. nuo Rio. (Onsa - Brazilijos tigras).

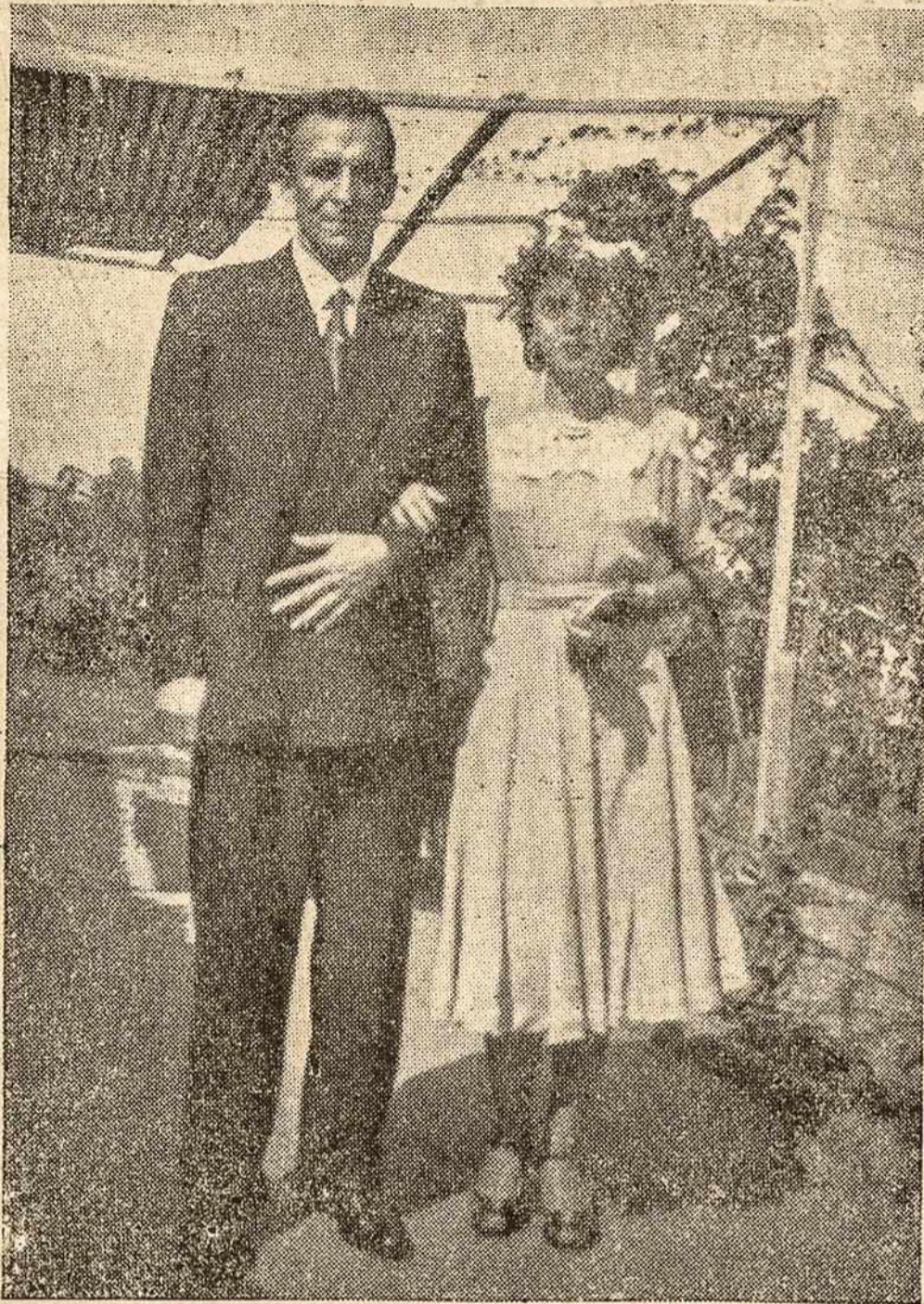
Baia: Pasiekiame Xique miestelį, kur yra kristalo kasyklos. Susitikau su Jonu Sadausku ir Juozu Kavaliausku dirbančiais kasyklose. Jie čia dirba nuo 1943 m. karo metu uždirbdavę 500-600 kruzeirų į dieną. Dabar uždirba tik 60 kr.

Pará: Aplankome ametistų kasyklas, kuriuose dirba 18 vyrų: 5 brazilai ir 13 svetimtaučių. Jų tarpe vilkaviškietis Povilas Žadeika, Jis karo metu uždirbdavęs gana gerai, o dabar nesant kas perka krauna į dėžes. - «Nors buvo atėję keletas biznierių, bet mažai nori mokėti, Jie man pasiūlė 75 tūkstančius, bet tas verta apie 200.000 kr. Lauksime karo. Jei karas bus, tai aš būsiu turtuolis». - pareiškė Žadeika.

Piauhy: Į São Raymundo Munato miestelį atvažiavome su džipu. Norėdamas užkasti paklausiau kaboklą: - «kur čia galima gauti valgyti ir išgerti» - Jis atsakė: - «O, pas «patrão branco». Bekalbėdamas su «patrão branco», nors kalbėjo gana gerai portugališkai, bet visai kitokiu akcentu, supratau, kad tai ne vietinis, tad ir paklausiau: «Ar jūs brazilas?» Jis atsakė: «Ne, aš lietuvis». Gavęs tokį atsakymą nei nepajutau, kaip susukau: «O gal velnias tave čia atnešė į šitą mišką!».

Tai buvo Albinas Žuklia iš Lukštynių kaimo Obelių valsč. Rokiškio apsk. Jis čia gyvena 14 metų, turi restoraną, superka kiaušinius, džiovintas žuvis ir eksportuoja į Salvador, Baia.

Tautietis Žuklia gana turtingas žmogus. Pas jį tarsi į banką, eina skolintis pinigų visa apylinkė.

«M. L.» bendradarbis ir rėmėjas, lakūnas mechanikas Edvardas Girėis ir jo žmona Joana Darc da Silveira, gyv. Rio de Janeiro

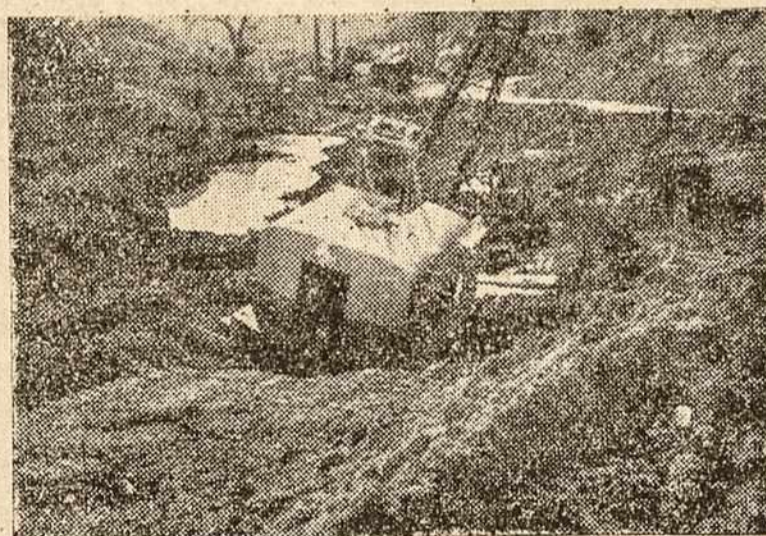
Belem: Iš S. Paulo lėktuvu pasiekiam Belem. Naktį išėjome pasivaikščioti. Sėdam į taksį, Hudson 1949 m. chapa 217 B.P. ir prašom nuvežti į kokį nors «night club» ir kadangi šoferis kalbėjo gana puikiai angliškai aš paklausiau kokios jis tautybės. Jis tvirtai atsakė - lietuvis. Pasirodo šis vyrukas pirmiausia buvo išvykęs į Prancūziją, paskui į Angliją. Paskutiniu metu jis gyveno Bolivijoje, iš kur atvyko į Belem ir čia nusipirkęs auto iš to gyvena. Paklausus ar čia nėra daugiau lietuvių, atsakė, kad yra dar vienas vardu Vincas, pavardės nežinaš. Jis į Belem atnešas parduoti kiaušinių ir medaus. o pardavęs su juo išgerias po kašasą.

Toliau šoferis pasipasakojo, kad jis kilęs iš Ukmergės ir turėjęs tris brolius: Antanas buvo savanoris 1918 m. nepriklausomybės kovose ir kovodamas žuvo, kitą brolių greičiausiai kacapai nužudė, nes jokios žinios negaunaš iš namų.

Iš Belem lėktuvu pasiekiam Petroliną, Est. Pernambuco. Čia

teko pamatyti per S. Francisco upę statomą tiltą. Tiltas bus 348 m. ilgio ir sujungs du miestus - Petroliną ir Juazeiro. Tiltą statybos meisteris yra P. Stankaitis. Jis laikinai apsigyveno Juazeiro miestelyje hotel Brazil.

Candeias: Est. Baia, čia yra dideli naftos šaltiniai prie kurių

dirba kaip mechanikas Viktoras Naudžius. Per mėnesį uždirbė 5.000 Cr.

Birželio mėn. 13 d. iš Santos uosto laivu «Brazil», išvyko į USA Vila Zelinos parapijos klebonas kun. Pijus Ragažinskas. Į uostą palydėjo didelis būrys tautiečių, o net iki Rio de Janeiro Motiejus Tamaliūnas, kuris ten aplankęs «Mūsų Lietuvos» skaitytojus ir rėmėjus, jau grįžo.

Jau iš kelionėje esančio kun. Ragažinsko gauta padėkos telegrama palydėjusiems. Kelionė vyksta gerai. Sveikina visus tautiečius ir «M. L.» skaitytojus pareiškdamas viltį greit pasimatyti.

«Mūsų Lietuvos» leidėją M. Tamaliūną Rio de Janeiro uoste pasitiko vietos žinomas prekybininkas Pranas Zieziš, kuris pasveikino «M. L.» atstovą ir maloniai pakvietė pas save į svečius. P. M. Tamaliūnas aplankė visą eilę Rio lietuvių, jų tarpe: kun. Janilionį, p. Dubauskus, p. Babicką, p. Martinkų, p. Lastauskus, p. Ed. Girėį, p. Ambrozaičius, p. Saurusaičius p. Gaulias, p. Dutkus, p. Malaškas p. Adamavičius, p. Pauliukonis ir kitus.

Visur kur p. Tamaliūnas buvo labai šiltai sutiktas ir maloniai priimtas. Rio lietuviai labai įdomaujasi S. Paulo lietuvių gyvenimu ir džiaugėsi savo tarpe «M. L.» atstovu, su kuriuo aptarė mūsų lietuviškos spaudos reikalus. Buvo iškeltas sumanymas įsteigti «M.L.» puslapiuose nuolatinį Rio lietuvių gyvenimo skyrių. Tam sumanymui gyvai pritarė tarpe kitų: p. Babickas ir p. Lastauskienė, Lietuvos atstovas F. Mejeris, kun. Janilionis, Ed. Girėys, p. Gaulienė, pasizadėdami savo rašiniiais remti ir praturtinti «M.L.» puslapius.

P. M. Tamaliūnas dalyvavo Rio lietuvių surengtos birželio mėn. 13-14 gegužės dienos paminėjimo iškilmėse. Paminėjimo dieną buvo atlaikytos specialios pamaldos Cruz dos Militares bažnyčioje, kur Rio vyskupas pasakė lietuvių gegužės dienai pritaikytą pamokslą.

«M.L.» leidėjai ir redakcija nuoširdžiai dėkoja Rio lietuviams už malonų p. M. Tamaliūno priėmimą ir pareikštą idėjas bei nusistatymus remti lietuviškos spaudos reikalus Brazilijoje ir linki kad pareikštieji norai duotų rezultatų mūsų visų tikslui: tarnauti mūsų tėvynės reikalui.

(Tribuna da Imprensa Nr. 143
- 1. 6. 50.)

Lietuvių Rio de Jeneire paminėjimo a p r a š y m a s.

PABALTIJO PILIEČIAI G E D U L E

Oldemar Turner, Nikolaus Osolins ir Ona Lastauskienė, estų, latvių ir lietuvių sąjungų pirminkai pasirašė tokį manifestą, gaubiantį trijų baltų tautų didvyrius:

«Trys Baltijos kraštų sąjungos egzistuojančios Rio de Jeneire - Apšvietos ir Labdaros Estų sąjunga, Latvių Labdaros sąjunga ir Lietuvių kultūros sąjunga - per savo atstovus nori pranešti visad palankiai brazilų tautai, šių trijų tautų sielvar tą, sukankant dešimčiai žiaurios ir išdavikiškos jų tėvynės okupacijos, įvykdytos kriminalistinių rusų komunistų bandų (gaujų), ir giliu liūdesiu pašvęsti 14 birželio kaip juodžiausią dieną, tarpe daugelio dienų, dėl ištrėmimų ir žiaurių žudynių gausumo, įvykdyto 1941 metais, pavadinant tą dieną Baltijos tautų G e d u l o D i e n a.

Tarybinė Okupacija

Tarybų Sąjunga okupavo tris Baltijos demokratines respublikas - Estiją, Latviją ir Lietuvą - 16 - 17 birželio mėn. dienomis 1940 metais! Tuo įkandin sekė tautinių vyriausybių nuvertimas, suėmimas ištikimų savo tėvynės mylėtojų, ypatingai žymesniųjų tautiniame gyvenime, sudarymas šmėklinių iškamšų vyriausybių, pastatant priekyje įvairius «Quislingus», turto ir nuosavybės nusavinimas, įstaigų ir politinės tvarkos subolševikinimas, tikybių persekiojimas ir t. t. ir tartum šito dar nepakaktų, prasidėjo masinės bejėgių gyventojų žudynės ir trėmimai, kurie pasiekė šėlimo viršūnę 14 d. birželio mėn. 1941 metais. Tie rusų veiksmai laikinai buvo sulaukyti 22 d. birželio mėn. kilus rusų - vokiečių karui, ir vėl prasidėjo grįžus raudonosioms gaujoms 1944 m., tęsiant anksčiau užbrėžtą visuotiną tautų išnaikinimo planą. Kas yra dar žiauriau, šlykštus genocido vykdymas tęsiamas be paliovos iki šiol, nuolat didėjančiu kruvinu žiaurumu. Nesitėkindami pavieniais žudymais ir trėmimais, jie organizuoja masinius žudymus ir trėmimus.

Patikrinti daviniai tapo žinomi pasaulyje šiapus geležinės

uždangos, ir remiantis jais per šiuos dešimtį metų kiekviena šių tautų neteko 1/3 savo gyventojų. Čia neįskaityti smulkesni daviniai, kurie tik padidintų tas skaitlines, kurie šiuo tarpu sunku sužinoti, ir kurie liečia tų civilizuotų tautų gyventojų išnaikinimą, primetant jiems vienintelę kaltę, kad jie myli laisvę ir priklauso Vakarų civilizacijai, o tas dalykas nepatinka slaptiems ir niekšingiems rusų komunistų tikslams.

Masiniai ištrėmimai

Kalba skaičiais, patiekti per Tarptautinį Raudonąjį Kryžių ir gauti iš kitų patikimų šaltinių, ir brazilai gali spręsti apie šio tautinio liūdesio priežastį, ypač palyginus tuos skaičius su tų Baltijos kraštų gyventojų visuuma. Vien tik per vieną 14 jū birželio 1941 rusai išvežė iš Estijos 9.730 asmenų, iš Latvijos 14.693 ir iš Lietuvos trūksta tikro skaičiaus kuris, be abejo, prašoka pirmuosius. Pirmosios rusų okupacijos laiku nuo birželio 1940 iki liepos 1941, šios skaitlinės pasiekė gąsdinančias sumas: 62.000 iš Estijos, 34.250 iš Latvijos ir 60.000 asmenų iš Lietuvos, įskaitant ištremiuosius ir nužudytus.

Šių tautų vaikai apsigyvenę Brazilijoje ir ypatingai šios trys organizacijos Rio de Janeire, patiekdamos šiuos davinius brazilų tautai, kelia savo balsą pilną skausmo ir baimės, ir kreipiasi į civilizuotojo pasaulio sąžinę, padaryti galą toms taikingų ir darbingų tautų žudynėms, tautų, kurios turi tūkstantmetines tradicijas ir nuosavos kultūros paminklus, kalba savomis kalbomis, kurios yra seniausios gyvųjų kalbų tarpe, ir paskubėti, kol dar nevelu. Rusija yra pasirūžusi jas sunaikinti, kad geriau galėtų išplėsti savo viešpatavimą visoje Europoje ir visame pasaulyje.

Kuo dabar komunizmas pareiškia savo užmačias ir priemonės valdyti Baltijos kraštus, yra neabejotinas pavyzdys, ką jie tikrai padarytų bet kokiame krašte nepalankiems jų viešpatavimui. Neįmanoma, kad laisvę mylinčios tautos, kurių skaičiuje yra ir Brazilija, kurios priklauso Vieningų Tautų Organizacijai, leistų pražūti trims tautoms, kurios įrodė savo sugebėjimą apsispręsti, vien tik dėl paprasto patogumo ar dėl baimės uždėti Tarybų Sąjungai pa

grindinį žmoniškumo reikalavimą, garantuoti žmogaus laisvę ir atstatyti Baltijos tautų nepriklausomybę, kadangi priešingai, kuri tauta galėtų jaustis saugi dėl savo laisvės ar apsaugota moralinėmis Vien. Tautų O-jos jėgomis.?

Neturi jokios reikšmės paprasti ginčai, kurie jau metus tęsiasi, kaip turėtų atrodyti pasaulis, jei prieš tai nebus išlaisvintos tos tautos, kurios jau anksčiau buvo laisvos ir dabar yra užsmiaugiamos rusų kariškai-politiškos priespaudos, ir yra ardomos tokio režimo, kuris jau savaime grėšia pasaulio taikai dabar ir ateityje.

Šią dieną estai, latviai ir lietuviai visame pasaulyje nulenkia pagarbiai galvas, minėdami savo artimuosius gimines ir pažįstamus, ištremtus, nužudytus, pabėgusius ir kenčiančius gimtoje tėvynėje po rusų tiranija, ir mintimis bei žodžiais kelia savo protestą prieš rusų barbariškumą, jau dešimts metų trunkantį mūsų Tėvynėje.»

Reikia džiaugtis, kad pasaulio tribūna šiandien laisva ir atvira mūsų kančios skundai, ir visas pasaulis girdi apie mūsų nelaimes. Pasaulis eina su mumis į kovą už laisvę. Reikia tik palaukti audringo skersvėjo, kuris netrukus apvalys žemę nuo raudonojo maro. Esame didžiai dėkingi Rio de Janeiro lietuviams už to paminėjimo suorganizavimą ir Brazilijos spaudai už mūsų tautų tragedijos išgarsinimą.

Latviai Paminėjo Trėmimus

Ačiū Latvijos konsului São Paulyje, latviai 17. 6. 50 surengė išpūdingą ir graudų paminėjimą 14 d. birželio mėn. 1941 m. - tos dienos, kada Tarybų Rusija, pagal iš anksčiau paruoštą šėtoniška planą, pradėjo terorą, žudynes ir trėmimus visoje trijose Pabaltijo valstybėse: Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje.

Vienos savaitės bėgyje tarybiniai rusai ištrėmė iš mūsų trijų kaimyninių kraštų, 156.000 žmonių: vyrų, moterų ir vaikų. Jie išdraskė tas nelaimingasias šeimas, išskirstė, ir nuvežė vyrus į šiaurės Sibiro mirties stovyklas, moteris į Užkaspio medvilnės plantacijas atiduodami jas mongolų išniekinimui, o vaikus į NKVD auginimo spec-

Nukelta į 13 pusl.

Brazilijos katalikių mergaičių «Filhas de Maria» (Marijos dukrų) Sąjungos, Vila Zelina parapijos skyriaus narės atsisveikinimo proga su savo dvasios vadu kleb. kun. P. Ragažinsku išvykstančiu trijų mėnesių atostogoms į USA.

«Filhas de Maria» Vila Zelinos skyriaus narės daugumoje lietuvaitės. Iš kairės kun. P. Ragažinskui sėdi skyriaus vadė ir veikli bei sumani lietuvaitė Angelina Dirsytė.

MŪSŲ MIRUSIEJI

A†A. Makuška Robertas

Gegužės mėn. 29 d. mirė Antano ir Bronės Makuškų sūnelis Robertas, gimęs 1947 m. rugpiūčio mėn. 28 d. Palaidotas gegužės mėn. 31 d. São Caetano kapinėse.

Redakcija ir administracija mieliems «Mūsų Lietuvos» skaitytojams ir rėmėjams p. Makuškams liūdesio valandose pa reiškiamo giliausią užuojautą.

Birželio mėn. 9 d. po ilgos ligos mirė Antanas Vaitiekaitis 66 m. amžiaus kilęs iš Šiaulių apskr. Velionis į Braziliją atvyko 1928 m. rugpiūčio mėn. 16 d. Paliko didžiam liūdesyje sūnūs Alfonsą, Robertą ir Antaną.

Graži mokinių šventė!

Liepos mėn. 1 d. šeštadienį, Mokos lietuvių mokyklos mokiniai ruošia labai gražų vakarą.

Be deklamacijų, dainų, žaidimų ir t. t. bus suvaidinta mok. S. Bakšio scenos vaizdelis «Miškas ūžia».

Po programos scenoje, bus ir šokiai per visą naktį, todėl kviečiami dalyvauti kaip vaikai, tėvai, taip ir jaunimas.

Pakvietimus galima gauti pas mokinių tėvus ir S-gos valdybos narius.
Koresp.

PERES & PRANAS LTDA MADEIRAS

Ivairiausios miško medžiagos prekyba, tinkama statybai ir įvairių rūšių baldams.

Peroba de Campos Jacaranda, Cedra, Cerejeira ir kt.

Geriausia ir tinkamiausia Brazilijos miškų medžiaga. Tuojau išpildomas ir didžiausias užsakymas.

Avenida Churkhili, 94 - 11.º Andar
- Sala 1110 Fones 52-0229 - Telegrafu Cabiuna Rio de Janeiro

Vila Zelinoje, «Liatuvių Kat Šv. Juozapo Vyrų Brolijos» veiklesnieji nariai ir nuolatiniai procesijų dalyviai, lietuvių bažnyčioje prie savo vėliavos.

Birželio mėn. 24 d. per Jonines, Vila Zelinos lietuvių bažnyčioje, sumainys aukso žiedus L. K. J. Sąjungos «Vytis» uoli narė ir choristė Janina Šataitė su Bronium Kazakevičium.

«Mūsų Lietuvos» redakcija ir administracija sužadėtiniams linki skaidrios ateities ir kad sukurtoji grynai lietaviška šeima būtų gyvu tautinio susipratimo židiniu.

Lietuvių Sąjungos Brazilijoje vakaro, įvykusio š. m. birželio mėn. 10 d., rengimo komisija nuolankiai dėkoja visiems paaukavusiems lėšerijai fantus bei bufetui ir kioskam valgius, o taipgi ir prisidėjusiems vienokiu ar kitokiu darbu prie vakaro surengimo ir laike jo.

Be to, didžiai dėkinga yra ponui režisoriui, artistams ir bendrai visiems atsilankiusiems į vakarą.

Vakaro rengimo komisija

SVEIKINA

Birželio mėn. 24 d. šv. Jono, o 29 d. šv. Petro ir Povilo šventės. «M. L.» savo mielus skaitytojus ir rėmėjus JONUS ir PETRUS sveikina
V A R D I N Ė S E

Jeigu reikia tavo **AUTOMOBILIUI** vidus iškloti medžiaga ar oda, arba nori bendrą reformą padaryti savo

≡≡≡ **M A Š I N O S,** ≡≡≡

visuomet kreipkis į ■■■

ALEKSĖJAUS VINOKUROVO

Tapeçaria "ALEX"

Posto de Serviços "Vila Prudente"

RUA IBITIRAMA, 200 — — V. PRUDENTE

Residencija: AV. ZELINA, 691

BRAZILIJOS LIETUVIU ISTORIJA

Yra ruošama išleisti Brazilijos Lietuvių Istoriją, kuriai medžiagą baigia ruošti ir tvarkyti buvęs «Aido» redaktorius Antanas Dutkus. Kad šioji knyga būtų tikru Brazilijos lietuvių gyvenimo atvaizdu, kreipiamasi į visus Brazilijos lietuvius: organizacijų vadus, mokytojus, plunksnos, fabriku ir lauko darbininkus prisidėti prie šio darbo, suteikiant informacijas, dokumentus, fotografijas apie mūsų čionykštį ekonominį, kultūrinį ir visuomeninį vystymąsi nuo pat pirmųjų mūsų čia kûrimosi dienų iki šio laiko.

Visą medžiagą prašoma siųsti adresu: Antanas Dutkus, Rua da Moóca, 1681 - São Paulo.

Dėmesio!

«Mūsų Lietuvos» redakcijoje galima įsigyti įrištus komplektus «M.L.» 1948 m. nuo Nr. 1 iki Nr. 26 ir 1949 m. nuo Nr. 27 iki Nr. 52.

Komplekto kaina Cr.\$ 150,00

P a i e š k o j i m a s

Petronele Baliūnaitė - Galeckienė, gyvenanti 3433 S. Leavitt St. Chicago 8, Illinois, USA ieško savo brolio Vinco Baliūno, kuris prieš daugelį metų iš Gražiškių bažnytkaimio, Suvalkų (gal Vilkaviškio - Red.) apskrities atvyko į Braziliją.

“FOTO PRINCEZA”

LIETUVISKA FOTO ATELJE

Av. Alvaro Ramos, 1160 (Prie pask. sustojimo vietos autobuso 33 Quarta Parada).

Įvairaus didumo padidinti portretai — spalvuoti!
FOTO ant parceleno, antkapiams

Meniškos, gražios foto nuotraukos!

Greitas ir sąžiningas darbas!

Lietuviams pigiausios kainos!

♦♦♦♦

Aplankykite!

Savininkas - Vladas POCIUS

Įvairiausių Medžio Išdirbinių Dirbtuvė

Mykolo Uselio

Santo Amaro

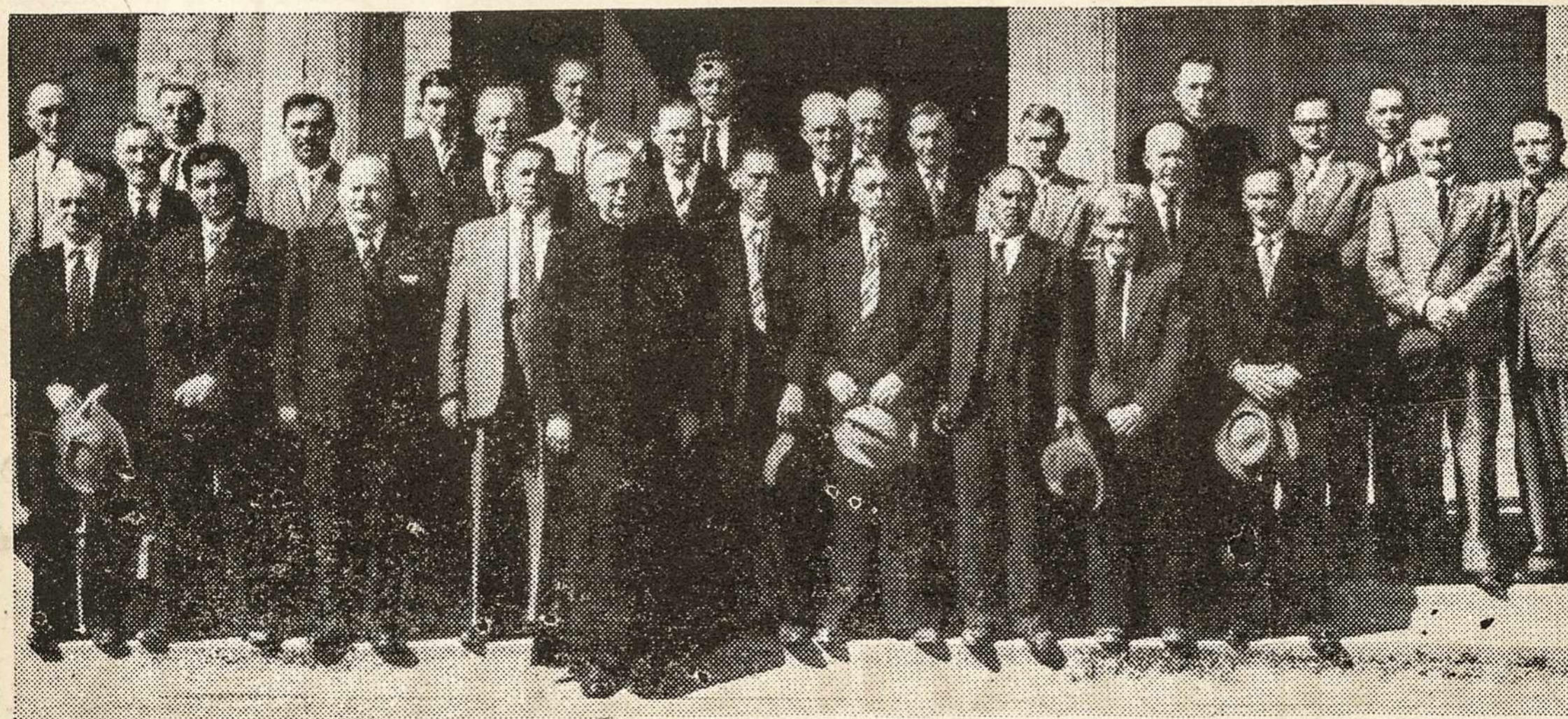
Av. de Pinedo, 931/41 Telefone 139

♦♦♦♦

Priima užsakymus langų, durų, venezianų, atlieka visokius medžio įrengimus raštinėms, *bankams, stato laivelius, sudeda* parketo grindis, ir atlieka visokius kitus medžio darbus.

Nepasigailėk laiko pasiteirauti!

ČIA DARBAS ATLIEKAMAS PIGIAU KAIP KITUR

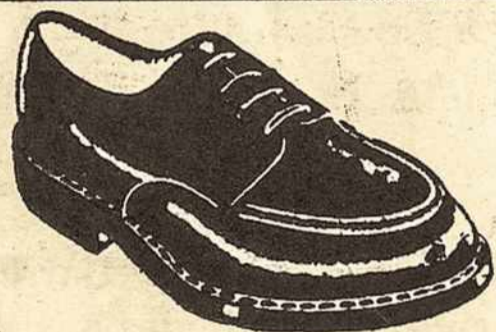
«Liet. Kat. Šv. Juozapo Vyrų Brolijos» nariai su savo dvasios vadu kleb. kun. Ragažinskiu

UŽSAKYKITE

MŪSŲ

LIETUVŲ

SAVO PRIETELIAMS

CASAS
SÃO JORGE

APRENGIA VYRUS NUO GALVOS IKI KOJU

Batai, skrybėlės, marškiniai, kaklaraiščiai, kojinės, lietsargiai,
Taip pat batukai moterims ir vaikams.

Viskas geriausios rūšies, patvaru, gražu ir pigu.

IŠ FABRIKO TIESIAI VARTOTOJUI.

INDUSTRIA E COMERCIO DE
CALÇADOS MATELIONIUS LTDA.

KRAUTUVĖS:

Largo do Combucy, 105
Rua São Caetano, 526—510
Rua 12 de Outubro, 237

FABRIKAS IR RASTINĖ:

Rua Javaés 719
São PauloAr jau žinai,
kad

"Casa Caçula"

Juozas Stokna &
Irmãos

AV. ZELINA, 646

parduoda pigiau
kaip kituraluminis, porcele-
ninius indus, šaukš-
tus, šakutes lėkštes,
kristalinius stiklus,
įvairių rūšių žais-
lus, lėles, pilnus rin-
kinius indų pietums,
kavai.Papuošalus Kalėdų eglutėms
ir įvairius žaislus. Atlieka elek-
tros įrengimo darbus ir t.t.

Viskas pigiausiomis kainomis!

KOMERCIANTŲ DĖMESIUI!

Didelis pasirinkimas įvairaus tipo folhinių (kalend.)

Arte Grafica

LITUANIA LTDA.

DIRBA VISUS SPAUDOS DARBUS

PIEŠINIAI KLIŠĖS SPAUDA

AVENIDA ZELINA, 706

Visą korespondenciją prašome adresuoti

CAIXA POSTAL 371 - SÃO PAULO

Composto e impresso na

ARTE-GRAFICA LITUANIA Ltda.

AVENIDA ZELINA, 706 - SÃO PAULO - VILA ZELINA